

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Saana Helmi

Arjen pieniä tekoja ja kovia talouspoliittisia päätöksiä

Twitter-keskustelu energiakriisistä

Markkinoinnin ja viestinnän
akateeminen yksikkö
Digitaalisen median pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2023

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Saana Helmi		
Tutkielman nimi:	Arjen pieniä tekoja ja kovia talouspoliittisia päätöksiä : Twitter-keskustelu energiakriisistä		
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Oppiaine:	Digitaalinen media		
Työn ohjaaja:	Tanja Sihvonen		
Valmistumisvuosi:	2023	Sivumäärä:	77

TIIVISTELMÄ:

Venäjä hyökkäsi Ukrainaan helmikuussa 2022, minkä seurauksena Euroopan Unioni ja Yhdysvallat pyrkivät eristämään Venäjän kansainvälisestä toiminnasta ja siten hankaloittamaan maan etenemistä sodassa. Seurauksena Venäjä lopetti kaasun myynnin EU-maille. Energian hinta Euroopassa nousi, minkä myötä elinkustannukset kasvoivat. Julkisuudessa keskustellaan myös energiavarojen loppumisesta. Suomeen tilanne heijastuu etenkin sähkön hinnan nousuna, sillä energialähteiden globaali markkinahinta vaikuttaa suoraan sähkön hintaan Suomessa. Kustannusten nousu ja energiavajeen uhka on johtanut Suomessa keskusteluun energiakriisistä, joka koskettaa jokaista kansalaista. Energialla avulla on mahdollistettu talouden kasvu ja elintason nousu. Sen saatavuus on arkisessa toiminnassa ollut itsestäänselvyys. Energiavarantojen ehtymiseen on politiikassa etsitty siirtymäratkaisuja pitkällä aikavälillä, eikä akuuttiin energiavajeeseen ole varauduttu.

Tämän tutkimuksen tavoite on selvittää, millaista keskustelua Twitterissä käydään energiakriisistä. Tutkimuksen aineisto koostuu 1.3.–30.10.2022 julkaistuista tviiteistä, joissa on käytetty hashtagia energiakriisi. Suomessa Twitteriä käytetään etenkin julkiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja keskusteluun osallistuvat eritoten poliitikot, toimittajat, eri alojen asiantuntijat ja organisaatiot. Tämä tutkimus kiinnittyy energiapolitiikan, kriisintutkimuksen ja Twitterin konteksteihin, joita avaan tutkimuksen taustaluvuissa. Analyysissä käytetään Norman Faircloughin kriittisen diskurssianalyysin lähestymistapaa ja sen tueksi kehitettyä käytännön argumentoinnin viitekehystä. Kriittisen diskurssianalyysin avulla aineistosta tunnistetaan siinä ilmenevät diskurssit. Viitekehysten avulla tarkastellaan diskursseissa ilmenevää argumentointia, jolla Twitter-käyttäjät pyrkivät oikeuttamaan tietynlaista toimintaa energiakriisin ratkaisemiseksi.

Analyysin tuloksena aineistosta löytyy viisi diskurssia: epäonnistuneet päättäjät, talouden korjausliikkeet, asiantunteva tilanneanalyysi, ympäristöstä havaitut huomiot ja omat arkiset ratkaisut. Epäonnistuneet päättäjät -diskurssissa poliittiset päättäjät esitetään tehtävissään epäonnistuneina ja syyllisinä energiakriisin seurauksiin. Muissa diskursseissa esitetään erilaisia toimia energiakriisin ratkaisemiseksi. Ratkaisut kohdistetaan talouteen, arkisiin tekoihin, poliittiseen päätöksentekoon ja ympäristöstä havaittuihin yksittäisiin toimiin. Tulokset osoittavat, että energiakriisin ratkaisuja on löydettävissä monilta yhteiskunnan alueilta. Tutkimus myös osoittaa, että energiakriisiin esitetyt ratkaisut ovat osin ristiriidassa keskenään, mikä on energiapolitiiselle keskustelulle tyypillistä.

AVAINSANAT: energiakriisi, politiikka, Twitter, hashtag, kriittinen diskurssianalyysi

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Tavoite	7
1.2	Aineisto	8
1.3	Menetelmä	10
2	Poliittinen energia	14
2.1	Energia ja energiapolitiikka	14
2.2	Energiapoliittisen keskustelun toimijat	16
2.3	Talousjärjestelmä energiapoliittisen keskustelun määrittäjänä	18
2.4	Kriisin ainekset energiakriisissä	20
3	Menetelmänä kriittinen diskurssianalyysi	25
3.1	Kriittisen diskurssianalyysin lähtökohdat ja rajaus	25
3.2	Käytännön argumentoinnin viitekehys osana analyysia	27
4	Twitter diskursiivisena ympäristönä	31
4.1	Ominaispiirteet viestintävälineenä	31
4.2	Keskustelun muodostuminen	33
4.3	Käyttäjien merkitys keskustelussa	35
4.4	Kriisi Twitter-keskustelussa	37
5	Energiakriisi Twitter-keskustelussa	40
5.1	Asiantunteva tilanneanalyysi	42
5.2	Omat arkiset ratkaisut	47
5.3	Epäonnistuneet päättäjät	50
5.4	Ympäristöstä havaitut huomiot	57
5.5	Talouden korjausliikkeet	60
5.6	Yhteenveto	64
6	Päätäntö	68
	Lähteet	71

Kuvat

Kuva 1. Aineistoesimerkki Twitteristä 30.8.2022	42
Kuva 2. Aineistoesimerkki Twitteristä 29.8.2022	43
Kuva 3. Aineistoesimerkki Twitteristä 4.9.2022	44
Kuva 4. Aineistoesimerkki Twitteristä 16.3.2022	45
Kuva 5. Aineistoesimerkki Twitteristä 12.7.2022	46
Kuva 6. Aineistoesimerkki Twitteristä 5.9.2022	47
Kuva 7. Aineistoesimerkki Twitteristä 9.9.2022	48
Kuva 8. Aineistoesimerkki Twitteristä 8.9.2022	49
Kuva 9. Aineistoesimerkki Twitteristä 8.9.2022	51
Kuva 10. Aineistoesimerkki Twitteristä 7.8.2022	52
Kuva 11. Aineistoesimerkki Twitteristä 4.8.2022	53
Kuva 12. Aineistoesimerkki Twitteristä 11.7.2022	54
Kuva 13. Aineistoesimerkki Twitteristä 16.9.2022	54
Kuva 14. Aineistoesimerkki Twitteristä 18.8.2022	55
Kuva 15. Aineistoesimerkki Twitteristä 5.8.2022	57
Kuva 16. Aineistoesimerkki Twitteristä 21.7.2022	58
Kuva 17. Aineistoesimerkki Twitteristä 12.10.2022	59
Kuva 18. Aineistoesimerkki Twitteristä 6.4.2022	60
Kuva 19. Aineistoesimerkki Twitteristä 27.8.2022	61
Kuva 20. Aineistoesimerkki Twitteristä 2.9.2022	62
Kuva 21. Aineistoesimerkki Twitteristä 1.9.2022	63
Kuva 22. Aineistoesimerkki Twitteristä 1.9.2022	63

1 Johdanto

Moderni länsimainen teollisuusyhteiskunta on rakennettu energian varaan. Energiaa hyödyntämällä ihminen on voinut tuottaa runsaammin ruokaa, laajentaa hyödykkeiden tuotantoa, käyttöönottaa materiaaleja ja lisätä liikkuvuutta. Kehityksen myötä on syntynyt suurempia väestöjä, jotka ovat organisoituneet sivistysvaltioiksi, joita järjestävät energian mahdollistamat sosiaaliset, tekniset ja taloudelliset järjestelmät (Smil, 2019). Energia on hyvinvointimme ja elintasomme edellytys (Smil, 2019, s. 400–402), jonka ihminen on valjastanut niin hyvin käyttöönsä, että sen arkinen hyödyntäminen on lähes huomaamatonta.

Yhteiskuntien energiariippuvuutta on sittemmin alettu käyttää poliittisena aseena ja neuvottelujen valttikorttina. Vaikutukset näkyvät kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Esimerkkejä historiasta on monia. Esimerkiksi 1970-luvulla Suomessa puhuttiin öljykriisistä, jonka taustalla oli Egyptin ja Syyrian sota Israelia vastaan. Silloin Lähi-idän merkittävät öljyntuottajamaat rajoittivat öljyn vientiä länsimaihin, jotta nämä lopettaisivat tukemasta Israelia sodassa (Tarkka & Tiitta, 1987, s. 262). Rajoitusten myötä öljyn hinta nousi huomattavasti, minkä johdosta Suomessa talous taantui (Huoltovarmuuskeskus, 2022).

Samantapainen tilanne on alkanut vuoden 2022 helmikuussa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Hyökkäyksen seurauksena energiasta on tullut Venäjän käyttämä poliittinen ase länttä vastaan. Euroopan Unioni ja Yhdysvallat ovat asettaneet Venäjän valtiolle ja sen kansalaisille taloudellisia pakotteita sekä turvallisuuspoliittisista että humanitäärisistä syistä. Länsimaat eivät halua Venäjän laajentuvan alueellisesti. Länsimaat haluavat myös viestittää Venäjälle yhtenäisyydestään tarjoamalla EU-jäsenyyttä hakeneelle Ukrainalle apua ja asettamalla Venäjälle pakotteita. Venäjä on vastannut pakotteisiin ensin rajoittamalla ja lopuksi sulkemalla Venäjän kaasuntuonnin Eurooppaan elo-syyskuun vaihteesta lähtien. (ks. esim. Ulkoministeriö, 2022 & Yle, 2022a). Ennen hyökkäyssotaa Venäjä oli Euroopan Unionin merkittävin fossiilisten polttoaineiden toimittaja (Eurooppa-neuvosto, 2022), ja esimerkiksi maakaasun

toimituksia varten Itämeren alle rakennettiin kaksi Nord Stream -nimistä kaasuputkea Venäjältä Saksaan. Nyt Venäjä käyttää Euroopan riippuvuutta aiemmin edullisesta venäläisestä energiasta poliittiseen painostukseen.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen johtavan tutkijan Marita Laukkasen mukaan Suomessa tilanne näyttäytyy ensisijaisesti sähkön hinnan nousuna (Yle, A-studio 2022). Sähkön hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan sähköpörssissä (Energiateollisuus, 2023). Euroopassa sähköntuotantoon on käytetty muun muassa venälästä maakaasua, joten kun sodan alettua kaupankäynti pysähtyi, niukka tarjonta nosti maakaasun hintaa ja vaikutti siten sähkön hintaan. Suomi on yhteydessä Keski-Euroopan sähkömarkkinoihin, jolloin sen hintataso vaikuttaa myös Suomen hintatasoon (Fortum, 2022).

Myös Euroopan johtavien talousmaiden talousvaikeudet vaikuttavat Suomeen (Yle, 2022b), ja tilanteen on spekuloitu äityvän Euroopassa talouden taantumaa, joka ulottuisi myös Suomeen (Helsingin Sanomat, 2022). Suomessa lanseerattiin valtiollinen energiansäästökampanja toimenpiteenä energian saatavuuden heikentymiselle, minkä tarkoituksena on ohjata kaikkia säästämään energiaa (Valtioneuvosto, 2022). Näiden uhkien myötä Suomessa julkisessa keskustelussa puhutaan energiakriisistä.

Kriisissä on olennaisesti kyse siitä, millaisia päätöksiä ihmiset tekevät sen suhteen, että kriisin aiheuttama epätasapaino saadaan palautettua tasapainoon (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 3). Eri toimijat pyrkivät esittämään kriisin tietystä kulmasta ja hakemaan näkemykselleen hyväksyntää. Tällainen luonteeltaan poliittinen toiminta tähtää siihen, että ihmiset omaksuisivat tietyn näkemyksen ylitse muiden (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 4). Kriisiä tutkimalla voidaan paljastaa yhteiskuntien, ihmisten, median ja organisaatioiden toiminnasta sellaisia puolia, joita ei normaalioloissa voida havaita (Hakala, 2011, s. 72).

2000-luvulla kriisejä on alettu käsitellä aikaisempaa enemmän julkisuudessa (Hakala, 2011, s. 78). Uutismediat luovat kriiseistä medialogiikkaan istuvia mediakatastrofeja, joiden tarinat kiertävät eri medioiden välillä (Hakala 2009, s. 75–76) saavuttaen myös sosiaalisen median, jonka merkitys erilaisia kriisejä koskevassa tiedon levittämisessä on viime vuosikymmeninä merkittävästi kasvanut (Wang & Zhuang, 2017, s. 161). Etenkin Twitteriä on tutkittu hätäviestintäkanavana katastrofien ja suurten tapahtumien yhteydessä (Rogers, 2014, s. 21). Energiaan riittämättömyyteen liittyvän sosiaalisessa mediassa tapahtuvan keskustelun tarkastelu on erityisen merkittävää tulevaisuuden kannalta, sillä tällä hetkellä teollisuusmaiden toimintoja mahdollistavien fossiilisten energiavarojen tiedetään olevan ehtyviä. Energiansaantia rajoittavat nyt ihmisen toimet, mutta tulevaisuudessa käyttöä saattaa määritellä ekologiset rajat.

1.1 Tavoite

Tässä tutkimuksessa selvitän, millaista keskustelua Twitterissä käytiin energiakriisistä. Suomessa Twitteriä käytetään etenkin julkiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun, johon osallistuvat poliitikot, toimittajat, eri alojen asiantuntijat ja organisaatiot (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018). Twitteriä käytetään myös erilaisten katastrofien yhteydessä (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s. 17–26). Keskustelu energiasta alkoi Twitterissä jo pian Venäjän hyökkäyssodan alettua. Tarkastelen tutkimuksessani Venäjän hyökkäyssodan aiheuttaman energiakriisin suomenkielistä keskustelua maaliskokuulta vuonna 2022. Tutkimusta jäsentävät seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Millaisia diskursseja energiakriisiä käsittelevässä Twitter-keskustelussa muodostuu?
2. Millaisia ratkaisuja Twitter-käyttäjät esittivät energiakriisin ratkaisemiseksi?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaan Norman Faircloughin (1997) kriittisen diskurssianalyysin avulla, kun tarkastelen millaisia merkityksiä keskustelusta nousee esiin ja millaiseen kontekstiin energiakriisi määritetään Twitter-keskustelussa. Toiseen tutkimuskysymykseen vastaan Norman Faircloughin ja Isabela Faircloughin (2012)

kriittisen diskurssianalyysin pohjalta kehittämän käytännön argumentoinnin viitekehyksen avulla. Viitekehyksen kautta tunnistan ja jäsenän keskustelusta sitä, millaisia toimia tai ratkaisuja Twitter-käyttäjät esittivät energiakriisin ratkaisemiseksi, ja miten he perustelivat ehdotuksia.

Twitteriä on hyödynnetty eritoten poliittisten ja sosiaalisesti merkittävien kysymysten tutkimiseen (Ibar-Alonso ja muut, 2022 s. 3–4). Twitteriä on myös laajasti tutkittu reaaliaikaisten tapahtumien viestintäkanavana ja erilaisten kriisien yhteydessä, jolloin tutkimuksissa on tarkasteltu esimerkiksi tilannetietoisuutta, tiedon oikeellisuutta ja kriisiviestinnän tapoja (Wang & Zhuang, 2017, s. 162). Twitterissä käytävää keskustelua tarkastelemalla voidaan tehdä päätelmiä siitä, miten uusista yhteiskunnan uhista puhutaan (Xiong ja muut, 2020). Kriisien tutkimus on 2000-luvulla noussut poikkitieteelliseksi tutkimusalaksi, jota tutkitaan esimerkiksi sosiologian, organisaatiotutkimuksen ja mediatutkimuksen tieteenaloilla (Hakala, 2011, s. 68–69). Energiakriisin Twitter-keskustelua tutkimalla voidaan tarkastella, millaisia piirteitä tuoreet sodan tapahtumat tuovat keskusteluun. Ennen sodan tuomaa akuuttia huolta energian riippuvuudesta energiapoliittisessa keskustelussa keskusteltiin pitkän aikavälin siirtymisestä fossiilisesta energiasta uusiutuvaan energiaan.

1.2 Aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu energiakriisi-hashtagin sisältävistä Twitter-viesteistä eli tviiteistä. Tviitti on Twitterissä viestintään käytetty enintään 280 merkin pituinen viesti. Hashtagilla tarkoitetaan Twitterin metatunnistetta: kun jonkin sanan eteen lisää ristikkomerkin (#), Twitter osaa yhdistää tviitin osaksi saman aihealueen viestejä, jolloin niitä voi hakea ja tarkastella yhdessä (Page, 2018 s. 126). Tutkimukseni aineisto on rajattu suomenkielisiin tviitteihin, ja hashtag on suomeksi. Aineisto on kerätty Twitteristä ajalta 1.3.–30.10.2022. Venäjän hyökkäyssota alkoi 24. helmikuuta 2022, minkä jälkeen pian alettiin puhua Euroopan energiariippuvuuden ongelmallisuudesta. Twitter-keskustelu energiakriisistä jatkuu yhä lokakuun jälkeen, mutta tutkimusaikataulun ja aineiston

keräämisen vuoksi aineistolle asetettiin aikarajaus lokakuun viimeiseen päivään. Aineisto koostuu yhteensä 402 tviitistä.

Tviitit on kerätty manuaalisesti kirjaston yleisötietokoneelta 3.11.2022. Rajaamisessa ja keruussa on käytetty Twitterin omaa hakupalvelua, johon syötettiin aikarajaus ja hashtagkenttään sana energiakriisi. Näin Twitterin hakupalvelu suodatti hakutulosten syötteeseen tietynä aikana julkaistut tviitit, joissa käytettiin hashtagia energiakriisi. Aineiston keräämistavassa on tiettyjä rajaavia tekijöitä, jotka määrittävät aineistoa. Twitterin oma hakupalvelu näyttää ainoastaan osan tuloksista, jolloin osa keskustelusta rajautuu aineiston ulkopuolelle (Laaksonen ja Matikainen, 2014, s. 202–204). Osa aineistosta on oletettavasti kadonnut keruupäivään 3.11.2022 mennessä. Hakupalvelun suodatukseen saattaa vaikuttaa käyttäjätilin algoritmit. Yleisötietokonetta käyttämällä on pyritty mahdollisimman neutraaliin hakutulokseen. Lisäksi aineiston keruussa käytettiin sitä varten perustettua käyttäjätiliä, jolloin tilikohtaiset algoritmit vaikuttivat hakutulokseen mahdollisimman vähän.

Twitter-aineiston keruussa ja rajaamisessa tulee ottaa huomioon Twitterin teknologisista ominaisuuksista johtuva keskustelun polveileva luonne. Tämän tutkimuksen aineistossa on huomioitu ainoastaan ne tviitit, joissa esiintyy energiakriisi-hashtag. Rajaus jättää ulkopuolelle ne tviitit, jossa ei ole käytetty energiakriisi-hashtagia, mutta jolla on esimerkiksi vastattu energiakriisiä käsittelevään viestiin ja siten osallistuttu keskusteluun.

Verkkokeskustelun sisällönerittelyä havainnollistavat Salli Hakala ja Juho Vesa (2014, s. 223) sanovat, että verkon keskustelujen tapoja tutkiessa tulee huomioida aineiston edustavuus. Tilastokeskuksen (2021) mukaan 13 prosenttia suomalaisista käyttää Twitteriä. Kuhunkin Twitter-keskusteluun osallistuvat käyttäjät ovat vain pieni osa kaikista käyttäjistä (Hakala & Vesa, 2014, s. 224). Twitterin on myös todettu olevan elitistinen sosiaalinen media, jossa etenkin aktiiviset poliitikot, toimittajat tai muuten tunnetut henkilöt keskustelevat keskenään ja saavuttavat näkyvyyttä (Vainikka & Huhtamäki, 2015). Näin ollen tämän tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää koko

yhteiskuntaa koskevaksi kansalaisen mielipiteeksi, vaan pikemminkin yhdessä kontekstissa käydyksi keskusteluksi, jossa tietynlaiset elitistisiksi mielletyt toimitukset vaikuttavat keskustelun sisältöön.

Analyysiluvussa käytän esimerkkiviittejä havainnollistaakseni tuloksia. Olen piilottanut niiden Twitter-käyttäjien nimet, jotka eivät työskentele julkisessa ammatissa tai ole pyrkimässä sellaiseen. Lasken kansanedustajat ja kevään 2023 eduskuntavaaleissa ehdolla olevat henkilöt julkisiksi henkilöiksi. Nämä henkilöt ovat tietoisia siitä, että heidän sanomisensa saattavat päätyä julkiseen keskusteluun. Muiden käyttäjien profiilitiedot on piilotettu, ja heidät on nimetty henkilöiksi A-R.

1.3 Menetelmä

Sovellan tutkimuksessani kielitieteilijänä tunnetun Norman Faircloughin (1997) kriittisen diskurssianalyysin lähestymistapaa sekä Norman Faircloughin ja Isabela Faircloughin (2012) käytännön argumentoinnin viitekehystä, joka on kehitetty kriittisen diskurssianalyysin tueksi poliittisten ja julkisten keskustelujen tarkasteluun.

Hyödynnän analyysissä Faircloughin (1997) kolmimalliksi nimettyä lähestymistapaa, jossa analyysi alkaa tekstin kielen tasolta edeten diskursiivisten ja sosiokulttuuristen kytkösten tarkasteluun. Sisimpänä on yksityiskohtainen kielen analyysi, jonka tärkeyttä Fairclough peräänkuuluttaa. Tekstin analyysissä Fairclough tarkastelee sen kielellistä asua ja kielioppia sekä sitä, mitä kielivalinnat kertovat keskustelijoiden välisistä suhteista ja miten keskustelijat rakentavat identiteettiä kielen kautta (Jørgensen ja Phillips, 2011 s. 26). Twitterissä käyttäjät saattavat osallistua keskusteluun ammatti-identiteettinsä kautta, sekä tietäen, että Twitterissä keskustelu on julkista. Nämä seikat vaikuttavat siihen, millaisena käyttäjien välinen vuorovaikutus ilmenee. Myös Twitterin tekniset ominaisuudet vaikuttavat sanavalintoihin, kun esimerkiksi tviiteillä on sallittu maksimipituus. Kielellisten valintojen tarkastelu tuo syvyyttä kunkin vuorovaikutustilanteen analyysiin.

Fairclough kiinnittää huomiota esimerkiksi tekstin modaalisuuteen (Jørgensen ja Phillips, 2011 s. 26), jolla kielitieteissä tarkoitetaan ”asiointilan tulkintaa mahdolliseksi tai luvalliseksi, todennäköiseksi tai toivottavaksi, välttämättömäksi tai pakolliseksi, epävarmaksi, epätodennäköiseksi tai ei-toivotuksi, mahdottomaksi tai kielletyksi” (Tieteen termipankki, 2023). Käytännössä tekstin sanavalinnat voivat siten esimerkiksi normalisoida, todentaa tai oikeuttaa (Jørgensen ja Phillips, 2011 s. 26–27). Eri diskurssit käyttävät erilaisia modaliteetteja, esimerkiksi journalismissa tulkintoja esitetään tosiasioina (Fairclough 1992, s. 160).

Analyysi alkaa siten, että kerään ensin aineiston Twitteristä taulukkomuotoon Exceliin, josta tarkastelen tviiteissä toistuvia aiheita. Oletettavasti tekstissä toistuvat politiikkaan, energiansäästöön ja talouteen viittaavat sanavalinnat. Tämän jälkeen etsin näiden aiheiden ympäriltä niitä sanavalintoja, jotka kertovat millaiseen kontekstiin aihe liitetään. Esimerkiksi, liitetäänkö energiansäästö kotitalouksiin viittaavien ilmaisujen yhteyteen vai mainitaanko se yhtenä päättäjien tehtävänä. Samalla tarkastelen tekstin tyyliä, eli onko teksti neutraalia vai huomiota herättävää, käytetäänkö siinä yleis-, puhe- vai ammattikieltä, sekä millaisia kielikuvia tai anekdootteja henkilöihin tai ryhmiin liitetään. Tyylin kautta määritän tviittien modaliteettia ja sävyä, eli miten tviittäjä esimerkiksi suhtautuu puhuttuun asiaan, muihin lukijoihin tai itseensä.

Kun huomattava määrä tviittejä ilmentää samaa puheenaihetta esitettynä samantapaisessa kontekstissa ja samantapaisen ilmaisutyylin kautta, siirrän ne uudelle taulukon välilehdelle. Nämä merkityksiltään toisiaan muistuttavat tviitit muodostavat ryhmän, jossa toistuu yhtenäinen puhetapa. Kutakin ryhmää kutsun diskurssiksi. Faircloughin mukaan diskurssin käsitettä voi määritellä sekä abstraktisti että konkreettisesti (ks. luku 3.1). Minä hyödynnän konkreettista määritelmää, jossa diskurssi nähdään jonkin tietyn sosiaalisen tilanteen tai alueen puhetapana, ja jonka voi erottaa toisista diskursseista.

Faircloughin mukaan pelkkä tekstianalyysi ei riitä diskurssianalyysiksi, koska se ei itsessään kerro tekstien ja muiden sosiaalisten käytänteiden ja kulttuuristen prosessien yhteydestä (Jørgensen & Phillips, 2011, s.7). Fairclough laajentaa analyysiä tekstin tarkastelusta diskursiivisen käytännön tasolle, joka tarkastelee tekstin ilmenemisympäristöä sosiaalisena tilanteena, jossa erilaiset valtasuhteet ja rakenteet muodostuvat ja muokkaantuvat (Fairclough, 1997, s. 79–82). Huomio kiinnitetään siis tekstin kulutukseen ja levitykseen. Tutkimukseni kannalta tämä tarkoittaa sitä, että peilaan löytämiäni puhetapoja tietoon Twitteristä diskursiivisena ympäristönä (ks. luku 4). Aiempaan tutkimukseen nojaten tarkastelen, miten keskusteluun osallistuvien tausta ja Twitterin teknologiset ominaisuudet ovat vaikuttaneet keskustelun merkitysvalintoihin. Kolmannella tulkinnan tasolla tarkastelu keskittyy laajempaan sosiokulttuuriseen ympäristöön (Fairclough, 1997, s. 79). Tässä vaiheessa tarkastelen Twitter-keskustelua ja siinä ilmentyneitä merkityksiä osana kulttuurisesti laajempaa energiapoliittista kontekstia ja kriisitilanteen merkitystä (ks. luku 2).

Lopuksi hyödynnän Faircloughin ja Faircloughin (2012) käytännön argumentoinnin viitekehystä, kun tarkastelen sitä, millaista toimintaa viiteissä pyritään oikeuttamaan. Käytännön argumentoinnin viitekehys auttaa tunnistamaan, millaisia strategioita julkisessa keskustelussa esitetään kriisin vaikutusten hoitamiseksi (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 13). Viitekehyksessä käytetään termiä käytännön argumentointi (eng. practical reasoning), jolla tarkoitetaan väitteen esittämistä sille, millaisia käytännönläheisiä toimia tarvittaisiin jonkin käytännöllisen ongelmien ratkaisemiseksi (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 12).

Käytännön argumentoinnin tunnistamiseksi ja jäsentämiseksi Fairclough ja Fairclough (2012) ovat määritelleet viisi osa-aluetta, joista argumentti muodostuu ja joita julkisista keskusteluista tulisi etsiä. Nämä osa-alueet ovat väite toiminnalle, tekijän tavoite ja arvot, olosuhteiden määrittely ja keino-saavutus-yhteys. Kerron näistä osa-alueista tarkemmin luvussa 3.2. Keskityn väitteen ja olosuhteiden tunnistamiseen. Väite ja

olosuhteet ovat yleensä suorimmin tekstien virkkeissä esille, kun taas esimerkiksi arvojen tunnistaminen vaatii usein pidempien tekstien laajempaa analysointia.

Etsin kunkin argumentin olosuhteita tunnistamalla niitä ilmaisuja, joissa kuvaillaan jotakin ongelmaa. Sitten etsin tviitistä väitettä eli sitä ilmaisua, jossa esitetään ratkaisua ongelmaan. Näin pystyn määrittelemään sitä kontekstia, johon energiakriisi kussakin tviitissä asetetaan ja jonka avulla tietynlaista toimintaa pyritään oikeuttamaan. Tässä vaiheessa kiinnitän myös huomiota tekstin modaalisuuteen, kun tarkastelen sitä, miten tviittaja suhteuttaa itsensä osaksi sanomaansa, esimerkiksi osallistuuko hän itse ongelman ratkaisemiseen vai osoittaako hän ongelman itsensä ulkopuoliseksi tapahtumaksi.

Tässä johdantoluvussa kerroin, että tavoitteeni on ymmärtää energiakriisistä käytyä keskustelua Twitterissä. Tarkastelen energiakriisi-hashtagin sisältäviä tviittejä kriittisen diskurssianalyysin ja sen avuksi kehitetyn käytännön argumentoinnin viitekehyksen avulla. Seuraavaksi keskityn tarkastelemaan tutkimuksen kontekstia. Ensin luvussa 2. tarkastelen energiapolitiikkaa ja julkista keskustelua. Luvussa 3. havainnollistan, miten olen rajannut tutkimusmenetelmän tähän tutkimukseen sopivaksi. Luvussa 4. esitän, miten Twitter vaikuttaa keskustelun muodostumiseen ja merkityksiin. Näin varmistan, että tutkimuksen konteksti ja tutkimusmenetelmä ovat riittävän laajasti ymmärretty ja esitetty, ja pääsen tutkimuksen tavoitteeseen. Seuraavassa luvussa käyn läpi analyysia tukevaa aikaisempaa tutkimusta energiapolitiikasta ja poliittisesta keskustelusta, sekä määrittelen energiakriisin käsitteen.

2 Poliittinen energia

Energiapoliittisessa keskustelussa energia saa usein erilaisia merkityksiä (Kantola & Peuhkuri, 1992 s. 48). Myös Twitter tuo energiakeskusteluun uuden ulottuvuuden, kun sosiaalisen median ympäristössä sanat ja hashtagit saavat usein erilaisia tulkinnan ja kontekstin varaisia merkityksiä (Koskela & Sihvonen, 2018, s. 32). Siksi keskusteluisällön kontekstin tuntemus on välttämätöntä (Koskela & Sihvonen, 2018, s. 32). Tässä luvussa avaan energiapoliittisen keskustelun kontekstia, jotta voidaan paremmin ymmärtää Twitter-keskustelun merkityksiä. Määrittelen ensin energian ja energiapolitiikan käsitteet, sitten tarkastelen energiapoliittisen keskustelun toimijoita. Tämän jälkeen kerron, miten talousjärjestelmä määrittää energiapoliittista keskustelua.

2.1 Energia ja energiapolitiikka

Poikkitieteellisesti energian historiaa tutkinut Vaclav Smil (2019, s. 14) kuvaa energiaa kaikkialla maapallolla ilmenevinä voimina ja virtoina, jotka muuttavat muotoaan siirtyessään paikasta toiseen ja liittyvät toisiinsa joko paikallisina ja hetkellisinä tai universaaleina ja jatkuvina. Smilin määritelmä havainnollistaa energian ulottuvuutta ja moninaisia muotoja. Arkinen ymmärryksemme energiasta on kuitenkin käytännönläheisempi. Julkisessa keskustelussa energia määrittyy usein sen hyödyntämisen kautta, kun energia määritellään usein sen tuotannon ja alkuperän (Linnanen, 2015 s. 101), teknologisuuden (Paldanius, 1992, s. 12) tai taloudellisten kytkösten (Joutsenvirta, 2016) kautta.

Nämä kaikki näkökulmat pitävät sisällään yhteiskunnallisen näkemyksen energiasta ihmisen käsittelemänä ja käyttämänä. Tässä tutkimuksessa energia käsitetään ihmisen teknologisesti käyttöönottamana ja eri yhteiskunnan toimintoihin hyödyntämänä voimana, jota saadaan, jalostetaan ja siirretään luonnonvaroista yhteiskunnan systeemeihin. Luonnonvaroilla tarkoitetaan kaikkia niitä luonnon hyveitä, jota ihminen pystyy jollakin tavalla hyödyntämään (Opetushallitus, 2022). Ihminen on ottanut energian käyttöön lähes kaikissa yhteiskunnan toiminnoissa, jolloin energiasta käytyä

keskustelua määrittävät niin poliittiset, taloudelliset kuin yhteiskunnalliset seikat (Hellgren, 1996, s. 10–11).

Energiakysymyksiä käsitellään energiapolitiikassa. Energiapolitiikka voidaan ymmärtää viralliseksi valtiovallan määrittämäksi ja operoimaksi strategiaksi, jolla ohjataan energian kysynnän ja tarjonnan tasapainoa esimerkiksi valitsemalla energiateknologioiden ja innovaatioiden väliltä (Ruostetsaari, 2010, s. 26). Toisaalta energiapolitiikkaa on myös muiden politiikan alueiden toimintaa, jolla vaikutetaan energiasektorin toimijoihin sekä kysyntään ja tarjontaan (Ruostetsaari, 2010, s. 26). Tämä määritelmä käsittää myös kansainväliset politiikan toimijat kuten Euroopan Unionin, missä energiapolitiikan ulkopuoliset politiikan alueet ovat vaikuttaneet energiasektorin yritysten ja valtioiden tekemiin energiavalintoihin (Prontenta 2009, s. 2–3). Myös kansallinen energiapolitiikka voidaan jaotella eri osa-alueisiin: yleiseen energiapolitiikkaan, eri energianlähteitä koskevaan politiikkaan ja muihin energia-alan ongelmia ratkoviin politiikoihin, kuten tutkimukseen ja ympäristöön keskittyneisiin politiikan osa-alueisiin (Ruostetsaari, 2010, s. 27). Energiapolitiikan toimijoiden määrä niin kutsutun virallisen politiikan piirissä on siis laaja ja monisyinen.

Toisaalta energiapolitiikan voidaan katsoa muodostuvan myös virallisen valtiovallan ulkopuolella. Ruostetsaaren (2010, s. 27–28) mukaan energiapolitiikka voidaan ymmärtää koko energiasektorilla tapahtuvan toiminnan kokonaisuudeksi, jolloin energiapolitiikkaan vaikuttavat julkisen valtiovallan ja muiden virallisten poliittisten tahojen lisäksi yritykset, järjestöt, eri viranomaiset ja kansalaiset. Nykyisin politiikka on tiukasti sidoksissa journalistiseen mediaan ja sosiaaliseen mediaan (ks. Kannasto, 2021), joten laivassa määritelmässä myös nämä voidaan lukea osaksi energiapolitiikkaa.

Diskurssintutkimuksen näkökulmasta politiikka on sosiaalisen elämän osa-alue, joka koostuu erilaisista sosiaalisista käytänteistä (Fairclough & Fairclough, 2012 s. 77–78). Käytänteitä ovat muun muassa puoluetoiminta, parlamentin toiminta, vaalit ja julkinen poliittinen keskustelu. Poliitiikalla on semioottinen eli merkityksistä muodostuva

ulottuvuus, joka koostuu erilaisista genreistä, tyyleistä ja diskursseista. Esimerkiksi poliittisessa haastattelussa (genre) opposition kansanedustaja voisi hallitusta moittien (tyyli) puhua energiakriisistä poliittisena epäonnistumisena (diskurssi) (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 82–83). Energiapolitiikka on siis diskursiivisesta näkökulmasta tiivistettynä sosiaalinen ja jokseenkin rajattu alue, joka muodostuu erilaisista sille tyypillisistä, mutta myös muuttuvista käytänteistä ja merkityksistä.

2.2 Energiapoliittisen keskustelun toimijat

Tässä alaluvussa kerron, ketkä tyypillisesti ovat osallistuneet energiapoliittisia päätöksiä koskevaan julkiseen keskusteluun, ja miten poliittinen keskustelu on levinnyt sosiaaliseen mediaan ja avannut keskustelua myös virallisen politiikan ulkopuolelle.

Suomalaisen yhteiskunnan eliittiä ja energiapolitiikkaa tutkineen yhteiskuntatieteilijän Ilkka Ruostetsaaren (2018, s.19) mukaan Suomessa energiapolitiikan eliitin vaikutusvalta on ollut poikkeuksellisen suojattua ja vahvaa, ja esimerkiksi kansalaisilla ja järjestöillä on ollut heikot mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon. Eliitillä Ruostetsaari (2018, s. 22–23) tarkoittaa ihmisiä, jotka strategisen asemansa vuoksi pystyvät jatkuvasti ja merkittäväällä tavalla vaikuttamaan tärkeiden yhteiskunnallisten ratkaisujen tekoon. Energiapolitiikan eliitti muodostuu siten hallituksesta ja eduskunnasta sekä päätöksentekoon vaikuttavista asiantuntijoista (Ruostetsaari, 2018 s. 23).

Energiapolitiikan asiantuntijuudessa korostuu alan teknologinen osaaminen (Ruostetsaari, 2018). Esimerkiksi energiayhtiöt, kuten Fortum ja Neste Oil sekä Valtion teknillinen tutkimuskeskus koetaan alan vaikutusvaltaisiksi toimijoiksi (Ruostetsaari, 2010, s.29–30). Lisäksi 2000-luvun ensimmäisellä kymmenyksellä paljon energiaa käyttävät yritykset saavuttivat vaikutusvaltaa alalla, ja siten esimerkiksi metsäteollisuus kohensi asemaansa energiapolitiikan äänenä (Ruostetsaari, 2018, s.19). Sittemmin myös Euroopan Unioni on alkanut merkittävästi vaikuttaa Suomen kansalliseen energiapolitiikkaan, etenkin EU:n ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kautta (Ruostetsaari, 2010, s.149)

Vaikka energiapolitiikan eliitillä on katsottu olevan poikkeuksellisen vahva valta-asema, ei energiapolitiikkakaan voi välttyä sosiaalisen median tuomista muutoksista julkiseen keskusteluun ja politiikkaan. Sosiaalisen median myötä julkinen keskustelu ei enää yhtä vahvasti määrity päivänpolitiikan ja journalististen medioiden valintojen pohjalta (Tolonen, 2022, s.25). Keskustelunaiheita nousee näiden tahojen ”ulkopuolelta” niin kutsutulta yleisöltä, kun journalistinen media löytää keskustelunaiheita suoraan sosiaalisesta mediasta (Tolonen, 2022, s. 25). Sosiaalinen media avaa poliittista keskustelua ja päätöksentekoa julkisemmaksi, näkyvämmäksi ja osallistavammaksi (Kannasto, 2021, s.24). Siitä on tullut poliittisen viestinnän merkittävä keskusteluareena, jossa myös tavalliset kansalaiset argumentoivat puolesta ja vastaan (Kannasto, 2021, s.21–22, s. 60).

Deliberatiivinen demokratia tarkoittaa julkiseen keskusteluun nojaavaa ja ratkaisua puntaroivaa päätöksentekoa, jossa jokainen voi asemaansa katsomatta osallistua poliittiseen keskusteluun (Rask & Karreinen, 2020, s. 184–186). Se pyrkii ratkomaan yhteisiä ongelmia ja tähtää poliittisiin päätöksiin (Rask & Karreinen, 2020, s. 184–186). Keskustelun tarkoitus on tuoda esiin erilaisia mielipiteitä ja lopulta löytää yhteisymmärrys (Rask & Karreinen, 2020, s. 183). Deliberatiivisen demokratian piirteitä on nykyisessä edustuksellisessa demokratiassa, mutta se vaatii toteutuakseen järjestelyjä. Osallistavuutta pyritään lisäämään esimerkiksi mielipidemittauksin ja kansalaisraadein (Herne & Setälä 2005, s. 179).

Teoriassa sosiaalinen media mahdollistaa deliberaation, mutta sen toteutuminen on epäselvää. Sosiaalisessa mediassa keskusteluun voi osallistua kuka tahansa, ja nämä keskustelut voivat nousta journalistisen median kautta poliittiseen päätöksentekoon asti (Kannasto, 2021, s. 61). Keskustelu, jossa eri toimijat argumentoivat omien intressien ja tavoitteiden puolesta, on poliittista toimintaa (Fairclough & Fairclough 2012, s. 3), mutta deliberaatioon kuuluu vahvasti käsitys siitä, että keskustelun lopuksi löydetään yhteisymmärrys (Rask & Karreinen, 2020, s. 183–184).

Vaikka Twitterin keskusteluihin voi kuka tahansa osallistua, siellä keskustelevat etenkin poliitikot, asiantuntijat ja toimittajat (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s. 25). Näillä henkilöillä on jo ennestään tietty valta-asema (ks. Ruostetsaari, 2018, s. 23) Poliittiset henkilöt saattavat käyttää sosiaalista mediaa vaikuttaakseen ja saavuttaakseen valtaa myös sosiaalisessa mediassa (ks. Kannasto, 2021). Toimittajat puolestaan käyttävät esimerkiksi Twitteriä erottautuakseen ja rakentaakseen ammattiprofiiliaan kilpailuilla työmarkkinoilla (Paaso, 2021, s. 79). Tällöin keskustelun osapuolilla on muita ensisijaisia tavoitteita, kun yhteisymmärryksen löytäminen, ja etenkin Twitterissä suuri osa keskustelijoista ei edusta niin kutsuttua tavallista kansaa.

2.3 Talousjärjestelmä energiapoliittisen keskustelun määrittäjänä

Talouden vaikutusta energiapolitiikkaan kuvaa hyvin se, etteivät valtiovallan päätöksentekijät pystyisi täysimittaisesti ohjaamaan energiasektoria, vaikka valtio omistaisi kaikki energiayhtiöt (Ruotsaari, 2010, s. 29). Tämä johtuu siitä, että energia on osa talousjärjestelmää, eli kilpailtuja markkinoita, jossa pätevät tietyt toimintamekanismit (Ruotsaari, 2010, s. 29). Tämän ajattelutavan mukaan poliittiset päätökset tulee tehdä siten, että ne ovat toimeenpantavissa elinkeinoelämän toimintalogiikan mukaisesti (Ruotsaari, 2010, s. 29). Tässä kappaleessa käyn läpi sitä, miten moderni talousjärjestelmä määrittää energiankäyttöä ja siten energiapoliittista keskustelua.

Nykyinen länsimaissa vallitseva moderni talousmalli muotoutui aikana, jolloin luonnossa oli runsaasti hyödynnettäviä resursseja suhteessa ihmismäärään (Järvensivu, 2015, s. 226). Samalla vallitsevaksi talousnäkemykseksi nousi ajattelutapa, joka rinnastaa talouden markkinavaihtoihin eli kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen (Joutsenvirta ja muut, 2016, s. 24). Talousjärjestelmämme toimii hintajärjestelmällä, jota määrittää niukkuuden periaate: hintajärjestelmä kertoo talouden toimijoille, mistä hyödykkeistä yhteiskunnassa on pulaa (Joutsenvirta ja muut, 2016, s. 26). Se, mitä pidetään arvokkaana, perustuu siis kysyntään ja tarjontaan: kun kysyntä ylittää tarjonnan, hyödykkeen hinta nousee (Joutsenvirta ja muut, 2016, s. 24). Niukkuuden periaatetta

noudattaen energian hinta on noussut Venäjän hyökkäyssodan myötä, kun Venäjä lisää energian kysyntää vetämällä oman energiatarjontansa markkinoilta. Talousjärjestelmän rakenteelliset ominaisuudet mahdollistavat siten energiakriisin taloudellisen uhan.

Energialla on markkinajärjestelmän määrittelemä markkina-arvo, mikä näkyy myös energiaa käsittelevässä keskustelussa. Havainnollistan tätä energiaketjun kahden eri vaiheen, luonnonvaran hankinnan ja sähköntuotannon, hinnoitteluperiaatetta purkamalla. Valtaosalle luonnonvaroista ei ole lainkaan markkinoita tai markkina-arvoa (Dasgupta, 2021). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhtiöt eivät täysimääräisesti maksa luonnosta ottamastaan varannosta, vaan hinta muodostuu tuotantokustannusten perusteella. Täten luonnonvarat on käsitetty rajattomina ja ilmaisina julkishyödykkeinä, ja energiasta aletaan puhua talouden tuotantotekijänä vasta sitten, kun sitä pystytään mittaamaan rahassa, eli esimerkiksi silloin kun ihmisen hyödynnettäväksi energiaksi muutettu luonnonvara otetaan tuotannon käyttöön (Joutsenvirta ja muut, 2016, s. 111–117).

Luonnonvarat eivät päädy kotitalouksia koskevaan keskusteluun samalla tavalla kuin sähkö. Sähkö on sekä energian siirtomenetelmä, että energiaketjun lopputuote (Hellgren, 1996, s. 33–35.) Sähköä käsittävän keskustelun arkista luonnetta selittää se, että sähköllä on kuluttajahinta (Ruostetsaari, 2010 s. 53). Ihmiset tekevät itsenäisesti valintoja eri sähkösopimusten väliltä ja mieltävät sähkölaskun hinnan olevan suorassa yhteydessä arkisiin valintoihin. Sähköön liittyy myös sosiaalisia, kotitalouksiin liittyviä merkityksiä, kun sähköteknologiset uudistukset ovat muokanneet merkittävää osaa kotityöstä ja nostaneet siten elintasoja (Smil, 2019, s. 400–402). Sähkön käsittäminen arkisena ja tuttuuna näkyy myös energiakriisiä koskevissa uutismedia-artikkeleissa (ks. esim. Yle, 2022c). Erilaiset hinnoittelutavat ja energiaketjun eri vaiheita koskevan keskustelun piirre-erot antavat viitteitä siitä, että talousjärjestelmä määrittää osin energiasta käytävää keskustelua.

2.4 Kriisin ainekset energiakriisissä

Erilaisten kriisien tutkimus on 2000-luvulla noussut monitieteelliseksi tutkimusalaksi, jossa yhdistyvät esimerkiksi sosiologian, organisaatiotutkimuksen ja mediatutkimuksen lähestymistavat (Hakala, 2011, s. 68–69). Eri tutkimuksissa kriisiä on käsitteellistetty eri tavoin. Rodríguez ja muut (2007, 3–8) pitävät yhtenä kriisintutkimuksen vakiintuneimpina kriisin määritelmänä sosiologi Charles E. Fritzin (1961) määritelmää, joka käsittää kriisin tapahtumaksi, jolla on merkittäviä vaikutuksia alueeseen tai yhteiskuntaan ja joka sisältää merkittävän uhkan ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen estymisen. Kriisi on määritelty myös radikaalimmin yhteiskunnallisia taloudellisia ja poliittisia häiriöitä aiheuttavaksi tapahtumaksi, josta aiheutuu yleensä kuolemaa ja vahinkoa (Smith 2005, 301).

Kriisiviestinnän tutkija Salli Hakalan mukaan (2011, s. 71) kriisissä voi myös olla kyse vakavasta ongelmasta, joka ei ollut täysin odottamaton. Tällaisissa kriiseissä voi olla kyse kulttuurisesti hyväksytyjen ja pätevänä pidettyjen sosiaalisten rakenteiden romahtamisesta eli esimerkiksi elämän ehtojen menettämisestä. Hakalan määritelmä antaa pohjan energiakriisin määrittämiselle. Tässä tutkimuksessa energiakriisiä tarkastellaan länsimaisen hyvinvointivaltion kontekstissa, jossa energia on itsestään selvä talouden tuotantotekijä, yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäjä ja arkisen hyvinvoinnin takaaja. Toisaalta luonnonvarojen mahdollinen ehtyminen ja energian käyttö poliittisena aseena on tiedostettu jo ennen energiakriisiä, ja siten energian loppumiseen liittyvät uhat on tiedostettu. Siksi energiakriisiä ei voida pitää täysin odottamattomana, vaikka Venäjän hyökkäys ja sen seuraukset tulivatkin länsimaille suhteellisen yllätyksellisenä.

Kriisintutkimuksessa on tyypillistä luokitella kriisi erilaisten erottavien tekijöiden avulla. Organisaatiotutkija Gary Kreps (1998, s. 34) käsittelee kriisiä sen neljän ominaisuuden kautta: vaikutusten keston, laaja-alaisuuden, suuruuden ja ennakkovaroituksen. Eron voi tehdä myös kriisin syntyperän avulla, esimerkiksi seuraavasti: Luonnonkatastrofit,

ihmisten aiheuttamat onnettomuudet, terveyttä uhkaavat epidemiat, poliittiset kriisit ja mainekriisit organisaatioissa. (Huhtala & Hakala 2007, 16).

Näitä luokitteluja soveltamalla määritän energiakriisin poliittiseksi kriisiksi, jolla on talouskriisin piirteitä. Poliittiset seuraukset ovat hyökkäyssodan myötä olleet välittömät ja huomattavat, kun Venäjän ja länsimaiden suhteet ovat hyökkäyssodan myötä heikentyneet ja länsimaiden on tarvinnut ryhtyä välittömiin ja laajoihin toimiin niin toistensa kanssa kuin kansallisella tasolla. Energiakriisi johtuu osin aiemmin tehtyjen energiapoliittisista päätöksistä, joiden ansiosta Venäjä pystyy vähentämään Euroopan energiansaantia. Euroopan maat ovat käyttäneet venäläistä energiaa, ja Euroopan ja Venäjän välille on rakennettu infrastruktuuria, kuten merenalaisia kaasuputkia, energian siirtämiseksi Euroopan maihin (Euroopan parlamentti, 2019). Sodan myötä Eurooppa haluaa irtaantua riippuvuudestaan Venäjältä tuotuun energiaan. Näin energiakriisi on seurausta poliittisista päätöksistä, ja vaatii myös korjautuakseen sellaisia.

Näiden päätösten vuoksi energiakriisi aiheuttaa talouden epätasapainoa, mikä on noussut yhdeksi tilannetta käsittelevän julkisen keskustelun yleisimmäksi puheenaiheeksi. Kapitalismin mekanismeja tutkineen yhteiskuntateoreetikon David Harveyn (2010) mukaan kapitalistinen systeemi koostuu eri osa-alueista, jotka jostakin syystä horjuessaan aiheuttavat talouden epätasapainon ja siten kriisin. Kriisiin johtavaa epätasapainoa voi aiheuttaa esimerkiksi kysynnän ja tarjonnan ristiriita (Fairclough ja Fairclough 2012, s.2). Energiakriisin tapauksessa epätasapaino on energian kysynnän ja tarjonnan epätasapainoa, jolloin energian hinta nousee, ja sitä pidetään uhkana.

2000-luvulla tutkimuksissa on kiinnitetty erityistä huomiota median läsnäoloon kriiseissä. Hakalan (2011, s.78) mukaan monien 2000-luvun kriisien keskus on yhtä lailla itse tapahtumapaikalla kuin mediassa. Media nousee nykyään monien globaalien kriisien keskukseksi, jolloin voidaan puhua mediakriisistä (Hakala, 2011, s. 68, 78). Mediakriisissä jokin todellinen tapahtuma muutetaan kriisiä käsitteleväksi mediakatastrofiksi tarinoiden avulla, jotka kiertävät mediayhteiskunnassa mediasta toiseen (ks. esim.

Sumiala & muut, 2018). Todelliset tapahtumat siis ikään kuin siirtyvät median välityksellä paikasta toiseen.

Medianäkyvyys vahvistaa energiakriisin poliittisuutta. Nykyisessä yhteiskunnassa useista kriisistä tulee syntyperäänsä katsomatta poliittisia, kun media vaatii vastuullisena pidettyä poliittista johtoa julkisuuteen (Hakala, 2011, s. 70). Kriiseissä digitaalisten teknologioiden yhteiskunnallinen valta paljastuu, kun ne rikkovat perinteisinä pidettyjä rajoja niin poliittisilta päättäjiltä, kuin organisaatioilta ja valtiolta (Hakala, 2011, s. 68), ja pakottaa nämä toimijat osaksi omaa logiikkaansa (Schultz 2004). Poliittisessa valta-asemassa olevat henkilöt joutuvat astumaan median eteen, jolloin heidän ikään kuin riisutaan perinteisestä vallasta ja vaaditaan sopeutumaan julkisempaan asetelmaan (Hakala, 2011, s. 69–68, 78).

Hakala (2011, s. 73) kuitenkin huomauttaa, että vaikka media tuottaa omaa mediakatastrofiaan, kriisin vaikutukset voivat joissakin tapauksissa olla yhteiskunnalle todellisia ja huomattavia. Energiakriisin vaikutukset eivät toistaiseksi ole estäneet yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, mutta aihe on ollut merkittävästi esillä uutisoinnissa ja sosiaalisessa mediassa. Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamat energiapoliittiset uhat nimettiin energiakriisiksi siis jo ennen kriisin merkittäviä ja välittömiä seurauksia. Energiakriisi esiintyy tutkimuksen kirjoitushetkellä vahvemmin mediassa kuin sen ulkopuolella, jolloin sitä voidaan käsitellä eritoten mediakriisinä.

Kriisin määrittelyssä on olennaista tarkastella sen kontekstia eli sitä yhteisöä tai yhteiskuntaa ja sen toimijoita, johon kriisi vaikuttaa – eli kenen näkökulmasta tapahtumia tarkastellaan (Hakala, 2011, s. 72). Mediakriisin yhteydessä aiheellinen kysymys on, kenelle sisältöjä mediakriisistä tuotetaan. Mediauutisoinnissa on siten kyse siitä, mitä jätetään tapahtumien ulkopuolelle ja minkä katsotaan siihen kuuluvaksi (Sumiala ja muut, 2018 s. 29). Länsimaisen hyvinvointivaltion mediasisällöt muodostuvat suhteessa sen kansalaisiin, joille uhat määrittyvät tietyssä kontekstissa. Kansalaisia

kiinnostaa, miten energiakriisi vaikuttaa omaan arkeen ja kustannuksiin, joten nämä aiheet myyvät mediassa.

Energian loppumiseen ja sen kallistumiseen liittyy käsitys hyvinvoinnin alenemisesta, kun energia ylläpitää toimintoja kaikilla yhteiskunnan alueille (Smil, 2019). Länsimaisissa teollisuusyhteiskunnissa jatkuvasti kasvava tuotanto ja kulutus rinnastetaan hyvinvointiin ja edistykseen, ja siksi länsimaisessa politiikassa pyritään talouden kasvattamiseen (Joutsenvirta ja muut, 2016, s.11–13). Julkisessa keskustelussa talouskasvu nähdään ainoana keinona hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi, ja siksi koko yhteiskunta on luontevaa valjastaa talouskasvun tavoittelemiseen (Joutsenvirta ja muut, 2016, s. 21). Talouskasvu on riippuvainen energiasta, ja samalla modernissa yhteiskunnassa energian kasvava kulutus on näin ollut kyseenalaistamaton oletus (Smil, 2019, s. 401). Energiankulutuksen merkitystä talouden mahdollistajana kuvaa esimerkiksi se, että talous ja energia ovat tähän asti kasvaneet lähes samassa suhteessa (Järvensivu, 2015, s.226). Jos energiankäyttöä jouduttaisiin merkittävästi vähentämään, bruttokansantuotteella mitattu talouskasvu supistuisi, mitä yhteiskunnassa pidettäisiin paitsi talouden myös hyvinvoinnin uhkana (Joutsenvirta ja muut, 2016, s. 170).

Kun talouden ja hyvinvoinnin edellytykset koetaan riippuvaisiksi energiasta, energiasta tulee poliittinen kysymys (Joutsenvirta ja muut, 2016, s. 170). Energiakriisiä ei voida määrittää ainoastaan talouden, median, tai politiikan kriisiksi, vaan se ulottuu näille kaikille yhteiskunnan osa-alueille. Tällainen yhteiskunnallinen kriisi Hakalan ja Huhtalan (2007) mukaan aina poliittinen kysymys.

Tässä luvussa määrittelin energiapolitiikan käsitteen ja käsittelin energiapolitiittisen keskustelun toimijoita. Lisäksi osoitin, että talous vaikuttaa merkittävästi siihen, miten energiasta keskustellaan. Lopuksi havainnollistin, että energiakriisissä on piirteitä media- ja talouskriisistä sekä poliittisesta kriisistä. Se, miten kustakin kriisistä puhutaan julkisuudessa, on kiinni diskursiivisista valinnoista. Seuraavassa luvussa käsittelen tämän

tutkimuksen menetelmällisiä lähtökohtia – kriittistä diskurssintutkimusta ja käytännön argumentoinnin viitekehystä.

3 Menetelmänä kriittinen diskurssianalyysi

Tässä luvussa käsittelen tutkimuksessa käytettävää tutkimusmenetelmää. Tämä tutkimus pohjaa kielitieteilijänä tunnetun Norman Faircloughin (1997) kriittisen diskurssianalyysin perinteeseen. Lisäksi sovellan analyysissä Norman ja Isabela Faircloughin (2012) käytännön argumentoinnin viitekehystä, joka on kehitetty kriittisen diskurssianalyysin tueksi, kun tutkitaan poliittisia tai yhteiskunnallisia tekstejä. Seuraavaksi esittelen ensin yleisesti kriittisen diskurssianalyysin perinnettä ja sitten Norman Faircloughin lähestymistapaa. Tämän jälkeen esittelen Faircloughien käytännön argumentoinnin viitekehysten.

3.1 Kriittisen diskurssianalyysin lähtökohdat ja rajaus

Kriittinen diskurssianalyysi viittaa laveasti käytettyyn tieteelliseen ajattelutapaan, joka pitää sisällän toisistaan poikkeavia filosofisia, teoreettisia ja metodologisia käytänteitä (Jørgensen & Phillips, 2011). Marianne Jørgensenin ja Louise Phillips (2011) mukaan kaikkia kriittisen diskurssianalyysin lähestymistapoja yhdistävät kuitenkin tietyt ajatukset: Kielen ja diskurssien nähdään rakentavan sosiaalisia ja kulttuurisia systeemejä, mutta myös diskurssi muodostuu sosiaalisissa käytänteissä. Kieltä tulisi myös aina tutkia sen sosiaalisessa esiintymisympäristössä, sillä kieli ilmentää tilanteista ideologiaa kuten valtasuhteita eri ryhmien välillä. Lisäksi kriittistä diskurssianalyysiä ei tule pitää poliittisesti neutraalina, vaan se osallistuu sosiaaliseen uudistamiseen tunnistamalla diskursiivisten käytänteiden ylläpitämiä valtasuhteita sosiaalisessa todellisuudessa.

Kielitieteilijänä tunnetun Norman Faircloughin lähestymistapaa pidetään yhtenä kriittisen diskurssianalyysin kehittyneimpänä teoriana ja metodina viestinnän, kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimiseen (Jørgensen & Phillips, 2011, s.2). Fairclough jäsentää diskurssin käsitettä kolmella tapaa (Jørgensen & Phillips, 2011). Se voi joko viitata abstraktisti kieleen sosiaalisena käytänteenä, tai tarkemmin jonkin tietyn sosiaalisen alueen ominaiseen kieleen, tai konkreettisesti esimerkiksi laskettavissa ja osoitettavissa olevaan tapaan puhua (Jørgensen & Phillips, 2011, 8–9). Viimeisin viittaa siihen, että

diskurssit ovat toisistaan erotettavissa. Tässä tutkimuksessa diskurssia on käytetty käytännönläheisesti erilaisten puhetapojen tunnistamis- ja erottelukeinona.

Fairclough käyttää analyysissa kolmea tasoa viestintätilanteen tarkastelemiseksi. Sisimmällä tasolla on yksityiskohtainen kielen analyysi, keskimmaisella tasolla tarkastellaan kielen kulutus- ja levitystapoja ja niiden suhdetta kieleen ja kolmannella tasolla analysoidaan laajempia sosiokulttuurisia kytköksiä tekstiin ja sen esiintymisympäristöön (Fairclough, 1997). Tällä tavoin voidaan ymmärtää diskurssien ja muiden sosiaalisten osa-alueiden välisiä suhteita (Fairclough & Fairclough, 2012 s. 78). Sosiaaliset osa-alueet ovat tietyistä sosiaalisista käytännöistä muodostuvia kokonaisuuksia, esimerkiksi instituutioita, organisaatioita tai yhteiskunnan toiminnan alueita, kuten politiikka (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 82). Näissä kokonaisuuksissa on aina semioottinen ulottuvuus, jota nimitetään diskurssijärjestykseksi (Fairclough & Fairclough, 2012 s. 82; Fairclough 1997, s.77).

Diskurssijärjestys on kussakin yhteisössä ja tilanteessa muodostuva ja usein tavanomaisena pidetty kielenkäyttötapa (Fairclough 1997, s.77). Se muodostuu genreistä, tyylistä ja diskursseista (Fairclough, & Fairclough, 2012, s.82–83). Diskurssit toimivat siis ikään kuin diskurssijärjestyksen rakennusosana, jolloin ne voidaan käsittää kielenä, joka representoi jotakin sosiaalista käytäntöä tietyistä näkökulmasta (Fairclough 1997, s.77; Fairclough & Fairclough, 2012, s.83). Toisaalta Fairclough (1997, s. 75–76) korostaa, että diskurssi on myös itsessään sosiaalinen ja yhteiskunnallinen käytäntö, siis toiminnan muoto, joka paitsi muovautuu myös vaikuttaa yhteiskunnallisesti.

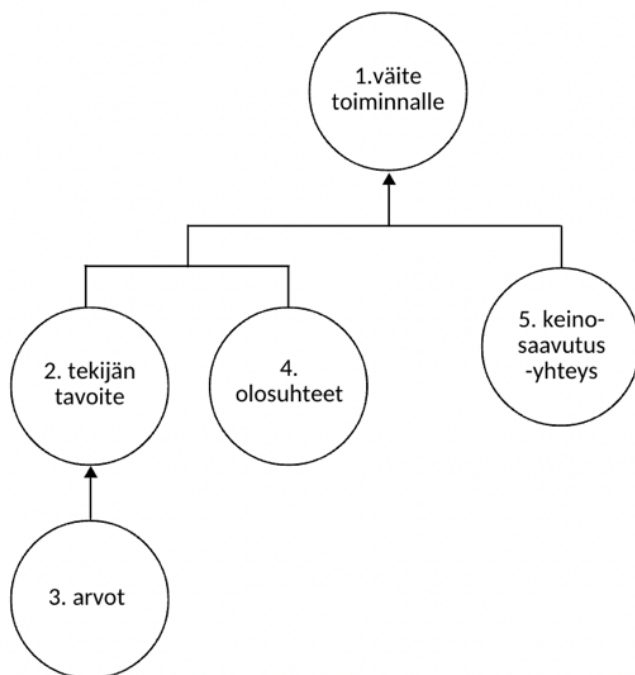
Myös argumentti voidaan määritellä vastaavasti sekä rakenteen että toiminnan kautta: se on toisaalta tietynlainen rakenne, joka koostuu väitteistä ja perusteista (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 36). Toisaalta se on myös sosiaalista toimintaa, jolla esitetään jokin asia tietynlaisena ja jolla pyritään oikeuttamaan tietty väite (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 36). Energiakriisiä käsittelevässä Twitter-keskustelussa eri osapuolet esittävät ratkaisuksi erilaisia keinoja, joiden puolesta he agumentoivat. Argumentointia

tarkastelemalla voidaan yksityiskohtaisemmin analysoida keskustelun poliittisia piirteitä, keskustelijan motiiveja ja retorisia keinoja. Seuraavaksi esittelen Faircloughien käytännön argumentoinnin viitekehysten.

3.2 Käytännön argumentoinnin viitekehys osana analyysia

Norman Fairclough ja Isabela Fairclough (2012) ovat kehittäneet kriittiseen diskurssintutkimukseen pohjaavan viitekehysten, joka on eritoten tarkoitettu usein poliittisissa diskursseissa esiintyvän käytännön argumentoinnin tarkasteluun. Kirjoittajat ovat käyttäneet käytännön argumentoinnin viitekehystä muun muassa talouskriisin diskurssien tutkimukseen, jonka aineisto muistuttaa tämän tutkimuksen aineistoa. Lähestymistapa pyrkii valaisemaan sitä, millaisia eri teksteissä esitettyjä strategioita julkisessa keskustelussa esitetään kriisin vaikutusten hoitamiseksi (Fairclough & Fairclough, 2012, s.13).

Faircloughin ja Faircloughin (2012, s. 86) keskeinen ajatus on, että poliittinen diskurssi koostuu usein käytännön argumentoinnista. Käytännön argumentoinnilla he tarkoittavat väitteen esittämistä sille, millaisia käytännönläheisiä toimia tarvitaan jonkin käytännöllisen ongelmien ratkaisemiseksi (Fairclough & Fairclough, 2012, s.12). Argumentaation analyysi sopii tämän tutkimuksen menetelmäksi, sillä aineiston tviitit ovat ratkaisuhakuisia ja pitävät energiakriisiä ongelmana. Kun poliittinen energiakriisi on tviittien aiheena, uskon diskurssien ilmentävän myös poliittisia piirteitä. Seuraavaksi käyn läpi, miten tässä teoriassa havainnollistetaan käytännön argumentin rakentumista.

Kuvio 1 Käytännön argumentoinnin viitekehys. (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 45.)

Ylimpänä kaaviossa on kohta *väite toiminnalle*. Tämä tarkoittaa sitä, että kussakin argumentissa esitetään väite, joka kehottaa tietynlaiseen toimintaan. Tyypillisesti toiminnaksi ehdotetaan ratkaisukeskeisiä tekoja, joilla korjataan jokin ongelma (Fairclough & Fairclough, 2012, s.44). Toisena kaaviossa on kohta *tekijän tavoite*. Tekijän tavoitteella tarkoitetaan toivottua tulevaisuuden tilaa, joka perustuu oletukseen. Argumentoija olettaa, että tietyllä toiminnalla saavutettaisiin tietynlainen tulevaisuus. Tulevaisuuden kuvitelma on yhteydessä sosiaalisesti hyväksytyihin normeihin, moraaliin ja käsitykseen oikeasta valinnasta. Toisaalta se ilmentää myös sitä, mitä argumentoija pitää tärkeänä ja arvojen mukaisena toimintana (Fairclough & Fairclough, 2012, s.45).

Tavoitteen alle kaavioon on asetettu *arvot*-kohta. Arvot rajaavat sitä, millaisen tavoitteen kukin toimija ymmärtää mahdolliseksi. Arvot määrittävät, millainen toiminta nähdään yhteensopivana tavoitteen kannalta ja millainen toiminta nähdään tavoittelemisen arvoisena. Käsitykseen sopivanlaisesta tapahtumaketjusta vaikuttaa

aina ihmiseen sidoksissa oleva moraalinen, sosiaalinen ja institutionaalinen järjestys. (Fairclough & Fairclough, 2012, s.45–46) Seuraava kaaviossa on kohta *olosuhteet*. Olosuhteet ovat sellaisia argumentissa kuvattuja ja rajattuja tekijöitä, jotka tukevat väitettä jollakin tapaa ja muodostavat toiminnan kontekstin. Usein olosuhteet kuvaillaan tietynlaisena ongelmana, joka vaatii tietynlaista toimintaa ongelman ratkaisemiseksi. (Fairclough & Fairclough, 2012, s.45–46). Viimeisenä kaaviossa oleva *keino-saavutus-yhteys* tarkoittaa toimintaketjua, joka perustuu oletukselle. Se sisältää oletuksen siitä, että käyttämällä tietynlaisia keinoja saavutetaan jokin määritelty tavoite – eli esimerkiksi ratkaistaan ongelma. Käytännön argumentointi toimii tämän oletukseen perustuvan toimintaketjun pohjalta. (Fairclough & Fairclough, 2012, s.44).

Käytännön argumentoinnissa kukin toimija valitsee erilaisten vaihtoehtojen joukosta tietynlaisen toiminnan, jonka puolesta hän argumentoi (Fairclough & Fairclough, 2012, s.44). Valitut olosuhteet rajaavat sitä, millaiseksi toiminnan konteksti muodostuu, jolloin konteksti määrittää sitä, millaisia ratkaisuja ongelmaan pidetään mahdollisina (Fairclough & Fairclough, 2012, s.44). Esimerkiksi energiakriisin olosuhteita voidaan määrittää talousjärjestelmän vikojen tai arkea uhkaavien tekijöiden kautta. Jos konteksti määrittyy talousjärjestelmän kautta, ratkaisevaksi toiminnaksi on loogista esittää jokin talousjärjestelmää korjaava teko. Jos taas arkiset uhat määrittävät kontekstia, voidaan ongelma pyrkiä ratkomaan arkisten ratkaisujen avulla.

Käytännön argumentointi on siis toimintaa, jossa tehdään erilaisia valintoja. Tilanteen kuvaaminen ja relevantiksi esitettyjen valintojen ilmentäminen on diskursiivista toimintaa (Fairclough & Fairclough, 2012, s.47). Argumentit, niissä tehdyt valinnat ja rajaukset, ovat diskurssien rakennuspalikoita, jotka representoivat kriisiä tietyllä tavalla (Fairclough & Fairclough, 2012, s.83). Tämä lähestymistapa on erityisen hedelmällinen tämän tutkimuksen aineistoa ajatellen, sillä Twitter-keskustelussa on oletettavasti erilaisia toimijoita, jotka osallistuvat keskusteluun erilaisista lähtökohdista. He identifioituvat eri tavoin osaksi erilaisia sosiaalisia instituutioita ja esittävät kriisin

olosuhteet omista lähtökohdistaan käsin. Siten aineistosta voidaan olettaa löytyvän erilaisia ehdotuksia energiakriisin ratkaisevaksi toiminnaksi.

Tässä luvussa esittelin tutkimuksessa käytettävän lähestymistavan kriittisen diskurssianalyysin ja sitä tukevan käytännön argumentoinnin viitekehyksen. Seuraavaksi kerron, millainen diskursiivinen ympäristö Twitter on: miten keskustelu muodostuu, miten eri lähtökohdista tulevat Twitter-käyttäjät vaikuttavat keskusteluun ja miten kriisiä voi tarkastella Twitter-keskustelussa.

4 Twitter diskursiivisena ympäristönä

Diskurssit ovat tilanteisuuteen kiinnittyntä sosiaalista toimintaa (Fairclough, 1997). Tviitit muodostuvat sen hetkisten materiaalistien, kulttuuristen ja sosiaalisten elementtien yhteisvaikutuksesta. Niin teknologia kuin sen käyttäjät määrittävät verkkokeskustelujen käyttökulttuuria (Arpo, 2005, s. 16). Twitter materiaalisena välineenä ja tietynlaisena sosiaalisena paikkana vaikuttaa oleellisesti diskurssien muodostumiseen. Twitter määrittää alustana muun muassa sitä, millaisia poliittisia mahdollisuuksia se tarjoaa, miten keskustelu organisoituu ja millaisia keskustelun eri sävyjä siellä syntyy (Ruoho ja Kuusipalo 2018, s. 54–55).

Tässä luvussa avaan sitä, millainen diskursiivinen ympäristö Twitter on. Aloitan kertomalla, millaisia keskustelua määrittäviä teknologisia piirteitä Twitterillä on. Sitten kerron, miten keskustelu muodostuu Twitterissä ja miten Twitterin käyttäjät määrittävät keskustelun muodostumista. Lopuksi havainnollistan, millaisen diskursiivisen ulottuvuuden kriisi tuo Twitter-keskusteluun.

4.1 Ominaispiirteet viestintävälineenä

Twitter on vuonna 2006 yhdysvaltalaisen Noah Glassin ja Jack Dorsey'n kehittämä yhteisö- ja mikroblogipalvelu, joka perustuu avointen ja lyhyiden viestien jakamiseen (Isotalus, Jussila ja Matikainen, 2018, s. 9). Suomennettu käyttöliittymä julkaistiin vuonna 2011 (Isotalus, Jussila ja Matikainen, 2018, s.15–16). Twitterin käyttötarkoitukset ovat ajan saatossa muuttuneet. Sen käytössä ja suosiossa on myös maakohtaisia eroja. Tänä päivänä Twitter mielletään Suomessa yhteiskunnallisen keskustelun kanavaksi. Se on painottunut tiettyjen ammattiryhmien, kuten poliitikkojen, toimittajien ja asiantuntijoiden sosiaalisesti mediaksi. Lisäksi eri organisaatiot käyttävät Twitteriä sidosryhmiensä tavoittamiseen.

Twitterin avoimuudella tarkoitetaan sitä, että Twitterissä kuka tahansa voi seurata toista käyttäjää, ja jokainen viesti on kenen tahansa käyttäjän löydettävissä ja katsottavissa

(Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s. 9). Kunkin viestintävälineen julkisuuden astetta pidetään yhtenä keskustelun määrittäjänä (Laaksonen ja Matikainen, 2013, s. 199). Avoimuus määrittää Twitterin roolia yhteiskunnallisen viestinnän välineenä, kun vuorovaikutus on mahdollista ja helppoa ennestään toisilleen tuntemattomien käyttäjien välillä (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.9).

Twitterissä julkinen viestintä tapahtuu lyhyiden viestien eli tviittien (eng. tweet) avulla (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.10), joissa hyödynnetään Twitterin eri toimintoja kuten uudelleentviittaamista, hashtagia tai muiden käyttäjien merkitsemistä. Niukka 280 merkin enimmäismerkkimäärä ohjaa käyttäjää tiivistämään sanomansa, mikä toisaalta lisää sanoman selkeyttä, mutta toisaalta saattaa pakottaa jättämään viestistä jotakin oleellista pois (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.10).

Twitterin nopeatempoinen viestintä on tehnyt siitä ajoittain kaoottisen etenkin käyttäjän näkökulmasta, kun yksi uutinen tai tapahtuma voi aiheuttaa valtavan määrän uusia tviittejä (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.12). Kun keskustelu on nopeaa ja runsasta, tviitit myös vanhenevat nopeasti. Nopeatempoisuudesta huolimatta Twitterissä pätevät tietyt lainalaisuudet ja toiminnallisuudet, joiden avulla käyttäjät jäsentävät viestejään. Yleisimpiä viestinnällisiä toimia ja toiminnallisuuksia ovat hashtagien käyttö, uudelleentviittaus, tykkääminen ja käyttäjien välinen vastausviestittely @-symbolin avulla. Nämä ominaisuudet määrittelevät Twitterin keskustelutapoja sekä viestinnän sävyjä ja sisältöjä.

Hashtag toimii aihetunnisteena, jonka avulla käyttäjä voi ilmentää viestin keskeistä teemaa tai korostettavaa asiaa (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.10). Hashtagia käytetään siten, että käyttäjä lisää haluamansa sanan eteen symbolin #, jolloin sana muuttuu siniseksi ja klikattavaksi. Käyttäjät luovat hashtagit itse. Hashtag muodostuu teknisesti vasta #-tunnisteen kautta (Koskela & Sihvonon, 2018, s. 35). Kun hashtagia klikkaa, käyttäjä pääsee näkemään viestivirran, jonka jokaisessa viestissä on käytetty

klikattua hashtagia. Näin tietoa voi etsiä ja suodattaa hashtagien avulla (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.10).

Uudelleentviittaamalla (eng. retweet) käyttäjä voi valita minkä tahansa Twitter-viestin ja lähettää sen omille seuraajilleen. Uudelleentviitattavaan viestiin voi lisätä oman 280-merkkisen viestin (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.11), jolla käyttäjä voi esimerkiksi kommentoida viestiä haluamastaan näkökulmasta. Kukin käyttäjä voi lisätä mihin tahansa tviittiin, joko uudelleentviitattuun tai alkuperäiseen, @-symbolin ja sen perään käyttäjätilin. Näin käyttäjät voivat osoittaa viestejä toisilleen ja vastata itselleen osoitettuihin viesteihin. Vastaukset muodostavat viestiketjun, johon pystyy osallistumaan mistä tahansa ketjun kohdasta (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.11). Jokaisesta viestistä pystyy myös tykkäämään *like*-toiminnolla, jolla käyttäjä osoittaa pitävänsä tviitin sisällöstä tai tarkoituksesta (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s.11).

4.2 Keskustelun muodostuminen

Twitter ymmärretään tässä tutkimuksessa sosiaalisesti verkkokeskustelun muodoksi, jossa keskustelu muodostuu Twitterin teknologisten ominaisuuksien ja käyttäjistä muodostuvan verkoston yhteisvaikutuksesta. Keskustelu muotoutuu epäsuorasti toisiinsa kytkeytyvistä lyhyistä viesteistä, joiden merkitykset rakentuvat niin viestin lähettäjän kuin yleisön toimesta.

Yksinkertaistetusti verkkokeskustelu määritellään vähintään kahden osapuolen viestien vaihtamiseksi tietokoneympäristössä (Suominen, Saarikoski & Vaahensalo, 2019, s. 16), ja verkkokeskustelun alustaa on perinteisesti määritelty tekstipohjaiseksi keskustelusovellukseksi (Laaksonen & Matikainen, 2013, s.197). 2000-luvun alusta lähtien verkossa tapahtuvaa vuorovaikutus on merkittävästi siirtynyt sosiaalisiin verkostopalveluihin (Laaksonen & Matikainen, 2013, s.197), joissa keskustelut muodostuvat monin eri tavoin.

Verkkokeskustelun tutkimustapoja käsittelevät Salla-Maaria Laaksonen ja Janne Matikainen (2013, s. 200) huomauttavat, että kutakin verkkokeskustelua määrittää sen teknologiset ja sosiaaliset ulottuvuudet ja niiden välinen vuorovaikutus. Twitterin teknologisten käyttöominaisuuksien vuoksi keskustelu ei rajaudu yhden tietyn aiheen ympärille, eikä keskustelua käydä suljetuilla keskustelupalstoilla (Laaksonen ja Matikainen, 2013, s.199), sillä Twitter-käyttäjä voi esimerkiksi kirjoittaa ja jakaa yksittäisen viestin oman etusivun kautta. Nämä yksittäiset viestit voivat olla osa julkista keskustelua, jos ne ovat jollakin tapaa vastavuoroisessa suhteessa toisiin viesteihin (Pietilä, 2001, s.390).

Twitterin yksittäistä viestiä voidaankin pitää perusyksikkönä, joka toimii sellaisenaan eräänlaisena mikrosisältönä, mutta joka on myös sosiaalisessa yhteydessä muihin perusyksiköihin (Schmidtin 2014, s. 6). Perustan Twitterin keskustelun muodostumisen Schmidtin ajatukseen ja hashtagin käyttöön. Hashtag on yksi Twitterin teknologinen ominaisuus mutta myös sosiaalinen yhteys viestien välillä ja keskustelukulttuurin piirre (Laaksonen & Matikainen, 2013, s. 199). Hashtagin voidaan katsoa kiinnittävän tietyt viestit toisiinsa siten, että yhdessä ne muodostavat keskustelua (Koskela & Sihvonen, 2018, s. 37). Hashtagin voimasta kertoo niiden laaja käyttö monilla sosiaalisen median alustoilla, joissa ne yhdistävät paitsi monenlaisia sisältöjä myös käyttäjäryhmiä.

On esitetty, että toisten käyttäjien mainitseminen viestissä olisi vuorovaikutuksen kannalta keskeistä (Aho & Isotaus, 2015, s. 14), mutta Koskela ja Sihvonen (2018, 38) painottavat hashtagin roolia epäsuorempana keskustelun rakentajana, kun käyttäjät voivat "hienovaraisesti" liittää viestinsä osaksi hashtagin luomaa viestiketjua. Tällä tavalla muodostuva keskustelu luo haasteita sen tulkitsemiselle. Nopeampoinen ja poukkoileva Twitter-keskustelu on vuorovaikutusketjuna erityisen monimutkaisesti hahmotettavissa. Tviittien tulkitseminen vaatii usein ymmärrystä esimerkiksi journalistisen median ajankohtaisista aiheista, kun mediasisällöt tekevät syklimäistä kiertoa sosiaalisesta mediasta journalistiseen mediaan ja toisinpäin (Sumiala ja muut, 2016, s. 100). Twitter-keskustelu on siten erilaisten intertekstuaalisten merkitysten ja

teknologisten ominaisuuksien muodostama nopeatempoinen ja monimutkainen merkitysverkosto.

4.3 Käyttäjien merkitys keskustelussa

Tilastokeskuksen (2021) tekemän selvityksen mukaan noin 13 prosenttia 16–89-vuotiaista suomalaisista on käyttänyt Twitteriä viimeisen kolmen kuukauden aikana. Luku on alhainen, sillä esimerkiksi Facebookin vastaava luku on 58 prosenttia ja Instagramin 39 prosenttia. Twitter-käyttäjät osallistuvat keskusteluun omista lähtökohdistaan ja tavoitteistaan. Diskurssintutkimuksen näkökulmasta vuorovaikutuksessa olevilla toimijoilla on olennainen merkitys siihen, millaiseksi viestin sisältö muodostuu (Suoninen, 1999, s. 27). Twitterissä vastaanottaja ei ole ainoastaan yksi henkilö, vaikka tviittaaja vastaisikin suoraan johonkin tiettyyn viestiketjuun. Twitterissä viesti on kaikkien nähtävillä, joten yleisö muodostuu muiden Twitter-käyttäjien lisäksi käytännössä kenestä tahansa. Tämän vuoksi Twitterin käyttöön liitetään ajatus siitä, että viesti lähetetään julkiselle yleisölle, eikä esimerkiksi omille ystäville (Rogers, 2014, s. 21). Journalistinen media käyttää nykyisin sosiaalista mediaa lähteenä uutisjutuissa, ja poliittisissa uutisissa nimenomaan Twitterin on huomattu vaikuttavan journalismiin (Kannasto, 2021, s. 3). Voidaan olettaa, että Twitter-keskusteluun osallistuva käyttäjä peilaa viestinsä sisältöä suhteessa tietoon Twitterin korkeasta julkisuuden asteesta.

Diskurssintutkimuksen lähtökohdista valtasuhteiden katsotaan määrittelevän vuorovaikutuksen tapoja ja sisältöä kussakin tilanteessa (Suoninen, 1999, s.30). Sosiaaliseen statukseen liitetään ennalta määriteltyä toimintaa. Esimerkiksi hierakkisesti ylemmän henkilön koetaan tarvitsevan perustella kantaansa vähemmän, kuin hiarkkisesti alemman (Suoninen, 1999, s. 30). Twitterissä käyttäjät kirjoittavat usein oman profiilinsa esittelytekstiin työtittelinsä tai opintotaustansa, joilla he paitsi profiloituvat, myös ilmentävät osaamistaan.

Myös Fairclough ja Fairclough (2012, s. 15) esittävät, että argumentointiin liittyy käsitys ”korkeammasta järjestyksestä”, sosiaalisesta ja poliittisesta kontekstista ja siihen osallistuneiden toimijoiden taustasta. Kriittisessä diskurssianalyysissä ilmiötä nimitetään ennakkotilanteeksi (engl. pre-conditions), kun kuhunkin tilanteeseen liittyy asemoitumista valtakäsityksen perusteella (Fairclough ja Fairclough 2012, s. 15). Twitterissä tämä näkyy esimerkiksi siten, että siellä suosittujen ja julkisuudesta tunnettujen henkilöiden on huomattu keskustelevan ikään kuin keskenään (Huhtamäki ja Vainikka, 2015, s. 170–171). Elitismen sisäpiiriin mielletyt henkilöt keskittävät vastauksensa tunnetuille käyttäjille, jolloin tavallisten ja tunnettujen käyttäjien välille syntyy käsitys siitä, kuka kuuluu keskusteluun ja kuka ei (Huhtamäki ja Vainikka, 2015, s. 172).

Digitalisaation myötä poliittisen ja journalistisen eliitin asema yhteiskunnallisen julkisen keskustelun määrittäjänä on osin heikentynyt, kun sosiaalisessa mediassa käyttäjille siirtyy näennäisesti valta valvoa ja osallistua poliittiseen keskusteluun (Kannasto, 2021, s. 53). Tästä huolimatta Twitteriä on luonnehdittu elitistiseksi mediaksi, jonka yhteiskunnallista keskustelua käyvät näkyvimmin toimittajat, asiantuntijat ja poliitikot tavallisten kansalaisten sijaan (Isotaus, Jussila & Matikainen, 2018, s. 25). Näillä elitistisillä ryhmillä on omat motiivinsa. Esimerkiksi toimittajat käyttävät Twitteriä ammatilliseen profiloitumiseen, jotta he erottuisivat kilpailuilla työmarkkinoilla (Paaso, 2021, s. 79). Poliitikot käyttävät sosiaalista mediaa esimerkiksi itsensä promoamiseen tai muiden poliitikkojen kritisointiin (Kannasto, 2021, s. 22). Aktiivisella tviittaamisella voidaan myös pyrkiä saavuttamaan mediavaltaa, kun aktiivinen sosiaalisen median käyttö voi kasvattaa seuraajakuntaa ja siten näkyvyyttä (Vainikka ja Huhtamäki, 2015, s. 167). Sosiaalisen median logiikassa valta on sillä, jonka sisältöjä katsotaan ja luetaan (Kannasto, 2021, s. 51).

Twitteriä käytetään siis eri tarkoituksiin (Page, 2018, s. 126), mutta käyttötavat ovat kaikille periaatteessa samat. Yhden tviitin niukka merkkimäärä vaatii jokaista käyttäjää sanoman tiivistämiseen. Kun monipuoliseen pohdintaan ei yhdessä tviitissä ole tilaa,

keskustelijat joutuvat pilkkomaan sanomaansa useaan tviittiin, jolloin muut käyttäjät joutuvat etsimään jatkotviittiä kommenttiketjusta (ks. kuva 15.). Toinen vaihtoehto on tiivistää ja ilmaista riisutusti, jolloin teksti on tyyliään suora. Twitterin ilmaisutyylin onkin esitetty olevan kärkistä ja kärjistävää (Isotaus ja muut, 2018, s. 25).

Vaikka Twitterin teknologiset rajat koskevat kaikkia, on Twitterissä silti liikkumatilaa. Esimerkiksi samaa hashtagia voidaan käyttää eri tarkoituksiin (Page, 2018, s. 120). Joku käyttää #energiakriisiä nostaakseen esiin poliittisia epäkohtia, toinen kertoakseen tekemistään säästötoimenpiteistä. Keskusteluun osallistujat eivät siis muodosta yhtenäisten sääntöjen määrittämää keskustelua, vaan sirpaleisen ja erilaisista motiiveista kumpuavan viestien ketjun, jotka muodostavat keskustelun vasta kun joku kokoaa ne yhteen hashtagin avulla.

4.4 Kriisi Twitter-keskustelussa

Kriisi on normaaliksi miellettyä sosiaalista todellisuutta äkillisesti muokkaava tila, ja siksi kriiseillä on mahdollisuus muuttaa jonkin aiheen ympärillä käytävää keskustelua (ks. Ibar-Alonso, Quirora-García ja Arenas-Parra, 2022). Sosiaalisen median on tunnistettu olevan merkittävässä roolissa kriisitiedon levittämisessä, mitä perustellaan esimerkiksi sosiaalisen median teknologisten ominaisuuksien ja käyttötavan kautta, kun viestintä on vuorovaikutteista, nopeampoisista ja runsasta (Wang ja Zhuang, 2017, s. 161).

Twitterin erityispiirteenä on muutenkin pidetty sen roolia yhteiskunnallisen tapahtumien viestintäkanavana (Isotaus, Jussila ja Matikainen, 2018, s. 17), mutta sitä on pitkään tutkittu myös hätäviestintäkanavana katastrofien ja suurten tapahtumien aikana (Rogers, 2014, s.21). Tätä voidaan selittää osin Twitterin teknologisten ominaisuuksien kautta. Välittömän ja nopeampoisien viestivirran ansiosta Twitterin kautta voi seurata reaaliajassa minkä tahansa ilmiön mediakeskustelua (van Dijck 2013, s. 87). Se toimii reaaliaikaisten näkemysten ja huomioiden välittäjänä ja tiedostuskanavana (Koskela ja Sihvonen, 2018, s. 34) Huuskonen (2018, s. 213) kuvaa

Twitteriä ”herättäjänä”, kun ennalta-arvaamattomista tapahtumista halutaan muutoin vaikeasti saatavilla olevaa tietoa.

2010-luvun taitteessa Twitterin rooli muuttui kohti raportoivaa viestintäkanavaa, kun sitä edeltänyt bloginomaisen roolin keskeinen kysymys ”mitä teet?” vaihtui kysymykseksi ”mitä tapahtuu?” (Rogers, 2014, s. 16). Twitteristä tuli näin tiedonjakoon keskittyvä viestintäkanava, ja myös Twitterin tutkimuksessa alettiin keskittyä enemmän tapahtumaseurannan ilmiöihin (Rogers, 2014, s. 19). Twitterin toisen perustajan Biz Stonen mukaan muutos johtui Twitterin sisäisistä muutoksista, kun vuonna 2009 käyttöön otettiin etusivun trendaavat sisällöt -sivupalkki, joka antaa käyttäjälle viitteitä sen hetken kuumimmista puheenaiheista (Rogers, 2014, s.16). Trendaavat sisällöt - ominaisuus tuli käyttöön kansainvälisesti, mutta siihen nousevat sisällöt ovat sidoksissa maakohtaisiin tapahtumiin ja kieleen.

Sosiaalisessa mediassa kriiseistä tulee usein globaaleja mediatapahtumia (Sumiala & muut, 2018, s. 38). Esimerkiksi Twitterissä tapahtumaan viittaava hashtag voi nousta jo pian ensimmäisen uutisen jälkeen käytetyimpien hashtagien joukkoon (Sumiala & muut, 2018 s. 61). Energiakriisistä käydään globaalisti keskustelua Twitterissä, mutta suomenkielinen #energiakriisi ei ulotu kaikkialle. #energiakriisi nousee suosittujen hashtagien listalle niille käyttäjille, jotka Twitterin sijaintitietojen mukaan ovat sitä lähellä tai käyttävät Twitteriä suomeksi. Osallistuakseen kansainväliseen keskusteluun energiakriisistä, käyttäjän tulisi käyttää hashtagin englanninkielistä käännöstä #energycrisis.

Twitterin kriisikeskustelua tarkastelemalla on oman tutkimukseni tavoin pyritty hahmottamaan käyttäjien suhtautumista kriisistä vastuullisena pidettyihin tahoihin sekä kriisin ratkaisuihin. Esimerkiksi Xiong ja muut (2020) tutkivat vuoden 2019 Chennaissa tapahtuneen vesikriisin Twitter-keskustelua, josta kävi ilmi, että ihmiset yrittivät positiivisuuden kautta etsiä arkisia ratkaisuja kriisiin, mutta hallitukseen ja viranomaisiin kohdistuva keskustelu oli negatiivista ja toimintaa kritisoivaa. Xiong ja muut (2020)

selittivät päättäjiin kohdistuvaa kriittistä keskustelua osin Twitter-keskustelulle ominaisella luonteella.

Twitter-keskustelun tutkiminen kriisien yhteydessä voi myös paljastaa kriisin tuomia keskustelussa tapahtuneita muutoksia. Taloustieteilijät Ibar-Alonso, Quirora-García ja Arenas-Parra (2022) ovat semanttisen ja vertailevan analyysin avulla tutkineet, miten Twitter-keskustelussa on suhtauduttu vihreään energiaan ennen ja jälkeen Venäjän hyökkäyssodan. Tutkimus osoitti, että Venäjän hyökkäyssota on tuonut uuden ulottuvuuden energiakeskusteluun, kun energiakysymyksiä ilmenettiin poliittisemmista ja taloudellisemmista lähtökohdista. Twitterissä avautui myös laajempi keskustelu tarpeesta siirtyä kohti kestäväää ja vihreää energiaa. (Ibar-Alonso ja muut 2022, s.4–10).

Tässä luvussa käsittelin sitä, miten keskustelu muodostuu Twitterissä, ja miten keskusteluun osallistujat ja kriisi vaikuttavat keskusteluun. Seuraavassa luvussa siirrytään tutkimuksen analyysiin. Analyysiluvussa käyn ensin läpi, miten toteutan tutkimuksen. Sitten havainnollistan esimerkkien avulla, miten tarkastelin aineistoani ja millaisia tuloksia sain. Esittelen löytämäni diskurssit ja niissä esitetyt argumentit.

5 Energiakriisi Twitter-keskustelussa

Tässä luvussa kertaan ensin lyhyesti tämän tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimusasetelman. Sitten havainnollistan aineistoesimerkkien avulla, miten analysoin aineistoa ja millaisia tuloksia aineistosta löytyi. Jäsennän lukua siten, että jokainen alaluku käsittelee yhtä aineistosta löytynyttä diskurssia. Analyysi pohjaa ajatukselle, että diskurssit ja käytännön argumentointi ovat sosiaalista ja tilanteista toimintaa, jotka paitsi muokkaavat myös muodostuvat sosiaalisissa käytänteissä. Faircloughin ja Faircloughin (2012) tavoin ajattelen, että diskurssit vaikuttavat siihen, miten kriisejä, erilaisia ratkaisuja ja lopputulemia esitetään. Niiden avulla pyritään osin tiedostaen ja toisaalta myös tiedostamatta oikeuttamaan tietynlaista toimintaa.

Aineisto koostuu 402 tviitistä, joissa mainitaan energiakriisi-hashtag. Tviitit on kerätty Twitteristä 1.3.2022–30.10.2022. Aloitan analyysin diskurssien tunnistamisella, jossa käytän apuna Norman Faircloughin (1997) kriittisen diskurssianalyysin lähestymistapaa. Faircloughin kolmimallin (1997) mukaan aloitan kielen analyysillä, ja etsin tviiteissä toistuvia aiheita ja aiheita rajaavaa kontekstia sekä analysoin tekstin tyyliä. Havaitsen aineistosta erilaisia ryhmiä, joita yhdistää samantapainen puhetapa. Kategorisoin nämä ryhmät erillisille Excel-välilehdille. Identifioin ja nimeän kunkin ryhmän yhdeksi diskurssiksi.

Kolmimallin mukaan tarkastelen seuraavaksi kielellisiä valintoja suhteessa tviittien ilmenemisympäristöön. Tarkastelen kielellisiä valintoja suhteessa tietoon Twitteristä diskursiivisena ympäristönä. Tarkastelen esimerkiksi sitä, miten Twitterin julkisuus ja teknologiset ominaisuudet sekä keskustelijoiden asema vaikuttaa kielellisiin valintoihin. Lopuksi tarkastelen tviittien kielellisiä valintoja ja myös koko Twitter-keskustelua suhteessa laajempaan yhteiskunnalliseen kriisiin ja energiapoliittisen keskustelun kontekstiin. Kutakin ryhmää nimitän diskurssiksi Faircloughin määritelmään perustuen. Diskurssi on tässä yhteydessä Twitterin poliittiselle keskustelulle ilmeinen puhetapa, jossa energiakriisi esitetään tietystä näkökulmasta. Diskurssit ovat myös eroteltavissa toisistaan niissä ilmenevien merkitysten perusteella.

Kun olen tunnistanut aineiston diskurssit, tarkastelen aineistossa esiintynyttä argumentointia Faircloughin ja Faircloughin (2012) käytännön argumentoinnin viitekehysten avulla. Sovellan käytännön argumentoinnin viitekehystä siten, että keskityn analyysissä väitteen ja olosuhteiden tunnistamiseen ja tarkasteluun. Yksittäinen tviitti on lyhyt teksti, joten kaikkien viitekehysten kohtien perusteellinen hyödyntäminen ei ole mahdollista. Suurin osa tviiteistä argumentoi jonkinlaisen toiminnan puolesta, joten väitteen ja sen olosuhteiden arviointi on tässä aineistossa hedelmällisin rajaus. Viitekehysten hyödyntäminen tapahtuu tviittikohtaisesti. Tunnistan kustakin tviitistä, millaiseen kontekstiin energiakriisi siinä määrittyy. Sitten etsin väitettä, jossa esitetään mitä tulisi tehdä energiakriisin ratkaisuna. Sitten analysoin, miten rajattua kontekstia käytetään perusteluina väitteelle.

Kategorisoin aineistosta viisi diskurssia. Nimeän diskurssit tviiteissä käsiteltyjen aihepiirien ja merkitysten mukaan. Suurin diskurssi, Asiantunteva tilanneanalyysi, koostuu 88 tviitistä. Pienin diskurssi, Talouden korjausliikkeet, koostuu 51 tviitistä. Näiden väliin asettuu kolme diskurssia: Omat arkiset ratkaisut -diskurssi (77 tviittiä), Epäonnistuneet päättäjät -diskurssi (71 tviittiä) ja Ympäristöstä havaitut huomiot -diskurssi (64 tviittiä). Diskurssien ulkopuolelle jää 51 tviittiä. Nämä yksittäiset tviitit eivät merkityksiltään ole laskettavissa edellä mainittuihin diskursseihin, tai niiden merkitys jää niin epäselväksi, ettei niitä voida luotettavasti tulkita.

Aineiston diskurssi	Diskurssin suuruus
Asiantunteva tilanneanalyysi	88 tviittiä
Omat arkiset ratkaisut	77 tviittiä
Epäonnistuneet päättäjät	71 tviittiä
Ympäristöstä havaitut huomiot	64 tviittiä
Talouden korjausliikkeet	51 tviittiä

Taulukko 1. Twitter-aineiston diskurssit.

Seuraavaksi havainnollistan aineistoesimerkkien avulla, miten analysoin. Olen järjestänyt diskurssit suuruusjärjestykseen suurimmasta pienimpään.

5.1 Asiantunteva tilanneanalyysi

Asiantunteva tilanneanalyysi -diskurssissa esitetään etenkin energiatuotannon ja käytön muutoksia energiakriisin ratkaisemiseksi. Diskurssiin lasketaan myös ne tviitit, jotka esittivät eri toimialojen kautta tehtyjä muutoksia ratkaisuksi, pois lukien talouden ratkaisuehdotukset, jotka laajan esiintymisen vuoksi luettiin omaksi diskurssikseen. Asiantunteva tilanneanalyysi -diskurssin tviiteissä on yhtenäinen ilmaisutyyli ja rakenne, kun tviiteissä korostuu välttämätöntä toimintaa ilmaisevat lauserakenteet. Ne ikään kuin vastaavat kysymyksiin; mikä on ongelma ja mitä nyt tulisi tehdä. Asiantuntijuutta ilmaistaan osoittamalla tietoisuutta laajemmasta energiapoliittisesta, historiallisesta tai yhteiskunnallisesta tilanteesta. Samalla nämä valitut tietoisuutta ilmaisevat kulmat rakentavat tviitin väitteen kontekstia.

Kuva 1. Aineistoesimerkki Twitteristä 30.8.2022

Kuvassa 1. käyttäjä J osoittaa ongelmaksi vihreään energiaan siirtymisen hitauden. Energiavalintoja päätetään energiapolitiikan piirissä virallisen valtiovallan toimesta (Ruostetsaari, 2010, s.26), joten käyttäjä J syyllistää epäsuorasti päättäjiä. Tviitissä mainitaan useita eri ympäristökysymysten asiantuntijaryhmiä, millä pyritään

osoittamaan tviitin tietojen oikeellisuus ja lisäämään vakuuttavuutta. Tviitissä sanotaan tiedon olleen saatavilla jo vuosikymmeniä, millä käyttäjä J ilmaisee tietoperustansa laajuudesta ja siten omasta asiantuntevuudesta. Esimerkin 1. kielivalinnat rakentavat kriisin tarinaa, jossa ongelmien juurisyy on alkanut muotoutua jo vuosia sitten energiapoliittisilla päätöksillä. Yksi kriisin määritelmä kuvaa kriisiä tilanteeksi, jossa epätoivottuja asioita on jo tapahtunut, mutta näitä tapahtumia vielä merkittävämpiä uhkia on tunnistettu olevan olemassa (Huhtala ja Hakala, 2007 s. 13). Esimerkissä 1. kriisiin aineksia paikannetaan kauas historiaan. Tapahtumat kiinnitetään energiakriisiin hashtagin avulla. Aikajanaa muodostava kerronta jättää ehdottamatta ratkaisua tai lopputulemaa. Negatiivisten syy–seuraussuhteiden kautta tviitissä muotoutuu käsitys vääjäämättömästä huonosta lopputuloksesta.

Kuva 2. Aineistoesimerkki Twitteristä 29.8.2022

Kuvan 2. esimerkiksi väitteenä esitetään, että energiakulutusta on opittava vähentämään. Väitteen olosuhteiksi esitetään Twitter-keskustelusta päätelty huomio ihmisten tiukasta riippuvuussuhteesta energiaan. Ongelmana esitetään, että energiaan kohdistuvaa uhkaa ei pystytä realistisesti arvioimaan toimintakykyä heikentäneen riippuvuuden vuoksi. Tviitissä käytetään sanoja *realistinen arviointi*. Adjektiivi *realistinen* on synonyymi tosiasioihin perustavalle, ja arviointi assosioituu harkintaan, jossa asian eri puolia tarkastellaan huolellisesti. Näillä retorilla sanavalinnoilla tviitissä rakennetaan käsitystä siitä, että tilanteen ratkaiseminen vaatii asiantuntijuutta, mutta tällä hetkellä siitä on

puutetta. Tviitin subjektina käytetään persoonapronominia *me*, mikä neutralisoi syyttelevän sävyn, kun käyttäjä K lukee itsensä mukaan ja osoittaa tekijäksi suurta joukkiota – ihmisiä ja yhteiskuntaa yleensä.

Kuva 3. Aineistoesimerkki Twitteristä 4.9.2022

Kuvan 3. tviitissä energiakriisi rinnastetaan ilmastokriisin ja koronapandemian kaltaisiksi yhteiskunnan uhiksi, joiden ratkaisemiseksi tarvitaan uudenlaista sopeutumista ja uudenlaisia toimia. Innovatiivisuuteen pyrkiminen mielletään toivottavana niin yksilön kuin yhteiskunnan ominaisuutena. Asiantunteva syvä muodostuu eri ilmiöitä vertailevan ja ”tuloksia” tarkastelevan ilmaisun kautta. Näiden aikaisempien tulosten kautta käyttäjä L luo väitteellensä perusteluita, jotka ovat osoittavat hankalalta tuntuvien muutoksen olevan tehtävissä. Tviitissä pääväite koskee energiakriisin lisäksi ilmastotoimia. Pehmeällä siirtymällä on yhteys aiemmin tässä analyysissä käsiteltyyn vihreään siirtymään. Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan energialähteiden tuotannon muutoksia, jotka liittyvät yhtenevästi ilmasto- ja energiakysymyksiin.

Kuva 4. Aineistoesimerkki Twitteristä 16.3.2022

Kuvan 4. esimerkki on osa Vihreän puolueen kansanedustaja Mirka Soinikosken Twitter-viestiketjua. Twitter-käyttäjät saattavat jatkaa samasta aiheesta useassa tviitissä ketjuttamalla tviittejä. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaiseen tviittiin merkitään, kuinka monesta tviitistä puheenvuoro koostuu ja kuinka mones tviitti on kyseessä. Soinikosken kolmiosaisesta viestiketjusta vain keskimmaisessä on käytetty energiakriisi-hashtagia, ja siten viestiketjun kaksi muuta tviittiä ei päätynyt osaksi aineistoa. Otin viestiketjun ensimmäisen osan kuitenkin mukaan esimerkkiin, jotta voisin havainnollistaa Twitter-keskustelun muodostumista.

Kuvan 4. alempi tviitti (viestiketju osa 2/3) esittää erilaisia ratkaisuja polttoainekustannusten nousun ratkaisemiseen. Polttoaineiden kustannusten nousu on yksi välillinen Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama seuraus. Tviitissä käytetään kuljetusalan ammattisanastoa kuten *liityntäpysäköinti* sekä ilmastopolitiikassa ja -puheessa käyttöön otettu *hiiliosinko*-termiä, mikä osoittaa näiden alojen tietämystä. Tämän perusteella tviittaaja voisi olla esimerkiksi kuljetusalan ammattilainen. Viestiketjun ensimmäinen tviitti (1/3) kuitenkin muuttaa keskimmaisen tviitin merkityksiä. Ensimmäisessä tviitissä kansanedustaja Soinikoski osoittaa ongelman: polttoaineen korkea hinta hankaloittaa elämistä, mihin täytyy löytää ratkaisu. Ratkaisut esitetään keskimmaisessä tviitissä listauksena. Viestiketjun argumentin olosuhteet

määrittyvät siis ensimmäisessä viestissä ja ongelmaan esitetään ratkaisua ketjun keskimmaisessa viestissä. Keskimäinen viesti ei siten olekaan kannanotto alakohtaisille toimille, vaan se liittyy laajempaan poliittisten toimien argumenttiin.

Energiapolitiikan muutoksia käsittelevistä tviiteissä vihreä siirtymä esitettiin lähes poikkeuksetta positiivisena toimenä. Diskurssiin on laskettu mukaan myös muutamat marginaaliin jäävät tviitit, joissa vastustettiin vihreää siirtymää. Perustelen tätä siten, että nämä tviitit rakentuivat hyvin samaan tapaan, kuin eri mieltä olevat vihreää siirtymää kannattavat tviitit. Tviiteissä myös vastaavasti käsiteltiin poliittista päätöksentekoa vaativia energiapolitiittisia muutoksia. Energiaan liittyvässä keskustelussa ristiriitaiset mielipiteet ja vastakkainasettelut ovat tyypillisiä (Ruostetsaari, 2010). Ristiriitaisuuksia esiin nostamalla voidaan tarkastella tämän aineiston vastakkainasettelujen välisiä suhteita. Tämän tutkimuksen aineistossa ilmastotoimet nähtiin vahvemmin ratkaisuna kuin esteenä. Kuvan 5 tviitti havainnollistaa marginaaliin jäänyttä ilmaisua, jossa ilmastotavoitteet nähdään hyvinvointia uhkaavana tekijänä.

Kuva 5. Aineistoesimerkki Twitteristä 12.7.2022

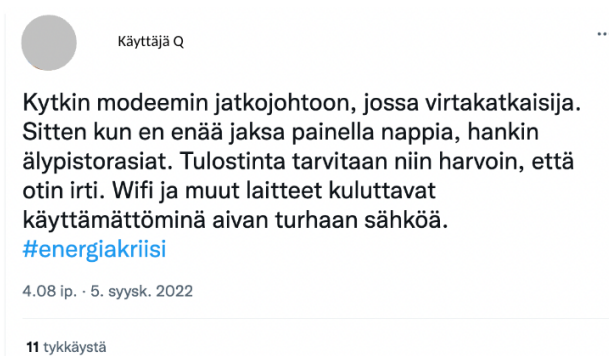
Kuvan 5. tviitissä ilmastotoimet esitetään energian hintaa korottavana asiana ja siten hyvinvoinnin esteenä. Väitteenä esitetään, että ilmastotoimista tulisi toistaiseksi luopua. Esittämällä ilmastotoimet ongelmallisina käyttäjä M oikeuttaa väitettään luopua niistä hetkellisesti kokonaan. Ilmastoposiitivisia ratkaisuja on toimeenpantu poliittisella tasolla, mikä on vaatinut eri tahoihin kohdistuvia määräyksiä tai verotusta. Esimerkissä 5 tietoisuutta ja tilanteen tasalla olemista pyritään ilmentämään listaamalla useita erilaisia

toimintoja, *maksut, verot ja määräykset*, jotka voidaan yhdistää poliittisiksi ilmastotoimiksi.

Asiantunteva tilanneanalyysi -diskurssissa kielen avulla luotiin neutraaleja ilmaisuja, kun sitä verrataan esimerkiksi epäonnistuneet päättäjät -diskurssiin (ks. alaluku 5.3). Väitteiden oikeuttamiseen ei käytetty kielellisesti värikästä vetoamista, vaan perusteluita haettiin yhteiskunnallista, historiallista tai poliittista osaamista ilmaisevan substanssin avulla.

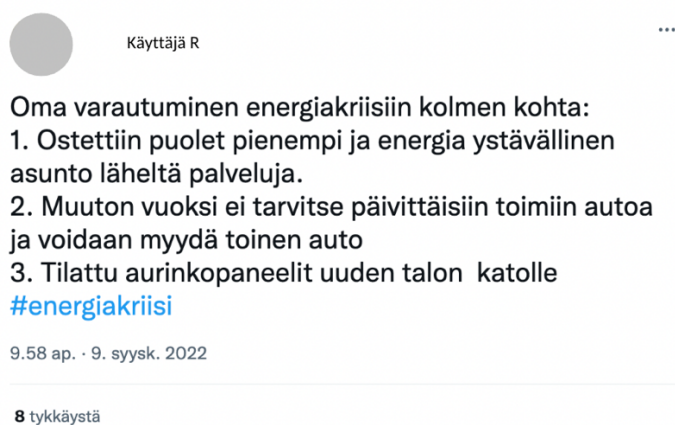
5.2 Omat arkiset ratkaisut

Arkiset ratkaisut -diskurssi on muista diskursseista poikkeava. Muissa diskursseissa tviittien aihe käsittelee poliittisia tai yhteiskunnallisia toimia, ja tviitit ilmentävät käytännön argumentointia: tilanteen arviointia, ratkaisun perustelua tai syyllisten osoittamista. Omat arkiset ratkaisut -diskurssi asettaa energiakriisin tilanteeksi, jossa ihmisten henkilökohtainen ja arkinen toiminta on keskeistä. Arkielämä on ihmisten jokapäiväisen elämän keskinäistä toimintaa ja erilaisia kohtaamisia, jossa käytännön järkeily on tapa tehdä päätelmiä toisten toiminnasta ja johon omaa toimintaa vertaillaan (Juhila, Jokinen & Suoninen 2012, s. 21). Diskurssi muotoutuu sisällöstä, jossa esitetään omassa elämässä tehtyjä valintoja, jotta energiaa säästyisi ja esimerkiksi sähkölasku pienentyisi. Diskurssissa ilmennyt puhetapa on toteava, kertova ja sävyltään neutraali tai positiivinen, eikä selkeitä syytöksiä esitetä ketään kohtaan.

Kuva 6. Aineistoesimerkki Twitteristä 5.9.2022

Arkiset ratkaisut -diskurssille merkillepantavaa on tviittien funktio, joka eroaa aineiston muista diskursseista. Tviitit ikään kuin palasivat 2010-lukua edeltävään aikaan, jolloin ne eivät vielä vastanneet kysymykseen ”mitä tapahtuu?” vaan vastasivat kysymykseen ”mitä teet?” (Rogers, 2014, s. 16). Esimerkiksi kuvan 6. tviitissä käyttäjä Q kertoo sähkölaitteisiin liittyvistä ratkaisuista, joilla hän vähentää sähkön kulutustaan. Tviitin toiminta kohdistuu yksittäisen kotitaloudessa tehdyn toiminnan kuvailuun. Toiminta liitetään osaksi energiakriisikeskustelua hashtagin kautta. Hashtagien avulla käyttäjä viestii hankinnan olevan ratkaisu energiakriisin tuomaan sähkönhinnan kallistumiseen. Tyyli on kertova ja kuvaileva, eikä sen suoraan kehota ketään muuta toimintaan.

Kuva 7. Aineistoesimerkki Twitteristä 9.9.2022

Kuvan 7. tviitissä luetellaan kolme toiminnantapaa energiakriisin hillitsemiseksi. Tviitin alussa on käytetty sanoja *oma varautuminen*, millä tviitin toimet ilmennetään henkilökohtaisiksi toimiksi. Tviitin ainoana hashtagina on käytetty energiakriisiä, millä käyttäjä osoittaa toimensa kohdistuvan energiakriisin ratkaisemiseen. Viestinnän sanotaan kriisitilanteissa olevan yhteisyyden tuottamista, jakamista ja ylläpitoa (Huhtala ja Hakala, 2007 s.31). Ajatus on eritoten liitetty organisaatioiden viestintään, mutta minä pohdin sitä yksilön toimintana. Tviitillä viestitään toimista, joiden kautta voi henkilökohtaisesti vaikuttaa globaaliin kriisiin. Asunnon vaihtaminen ja autosta luopuminen esittävät energiakriisiä tapahtumana, johon voi arkisilla teoilla varautua. Tiedon julkituominen Twitterissä tuo näkyväksi käyttäjän R valintoja, johon arkielämälle

tyypilliseen tapaan muut Twitter-käyttäjät voivat verrata omia valintojaan (Juhila, Jokinen & Suoninen 2012, s. 21).

Kuva 8. Aineistoesimerkki Twitteristä 8.9.2022

Esimerkin 8. tviitissä esitetään kysymys, kauanko sinulla kestää suihkussa. Kysymystä ei ole osoitettu jollekin tietylle Twitter-käyttäjälle esimerkiksi tägäyksen avulla. Twitterin käyttöön liitetään ajatus siitä, että viesti lähetetään julkiselle yleisölle (Rogers, 2014, s. 21), joten kysymyksen voi katsoa koskevan ketä tahansa tviitin nähnyttä. Toisaalta se voi myös olla retorinen keino, jolla herätellään muita Twitter-käyttäjiä pohtimaan arkisia valintojaan suhteessa käyttäjän S tekemiin valintoihin. Kriisissä ihmiset toimivat sosiaalisesti vuorovaikutuksessa toisiinsa, mikä usein koetaan yhteisyyden voimana (Huhtala ja Hakala, 2007 s. 32). Bloginomaisesti *mitä teet?* -kysymykseen vastaamalla tviitissä rakentuu representaatio energiakriisistä tapahtumana, joka on läsnä arkisissa asiayhteyksissä. Diskurssin arkinen substanssi ja ”jutusteleva” sävy luovat energiakriisiin helposti lähestyttävän ja yhteisyyttä luovan kulman.

Arkiset valinnat -diskurssi ilmensi henkilökohtaisia ja arkisia toimia energiakriisiin. Sen suhteutuminen tämän aineiston muihin diskursseihin ja poliittisuuteen vaatii tarkastelua. Diskurssi ei koostunut käytännön argumentoinnista, vaan ilmaisutyyli oli kertovaa ja kuvailevaa. Toisaalta Faircloughin ja Faircloughin (2012, s. 14) mukaan poliittinen diskurssi ei aina koostu ainoastaan käytännön argumentoinnista, vaan myös ei-

argumentoivilla diskursseilla voi olla poliittisia piirteitä: ne saattavat esimerkiksi rakentaa politisoitunutta tarinaa, selityksiä ja syitä.

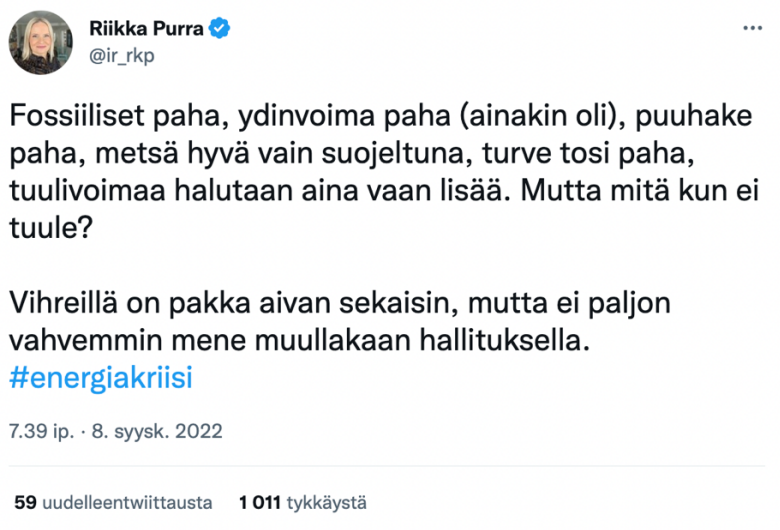
Sosiaalisella medially on voima muokata poliittisia tapahtumia ja ilmiöitä uudenaikaisiksi (Kannasto, 2021, s. 21). Arkiset ratkaisut -diskurssissa energiakriisi esitettiin tapahtumana, johon kukin voi yrittää itse vaikuttaa. Esimerkiksi kuvan 7. tviitissä käyttäjä R ilmaisee arkisen toimintansa muutoksesta, joilla hän edesauttaisi yhteiskunnallisen ongelman ratkaisemisessa. Kuvien 6. ja 8. esimerkeissä oman toiminnan muutosta esitetään tarinallistamisen avulla. Demokraattisessa järjestelmässä jaettu usko voi johtaa poliittiseen toimintaan ruohonjuuritasolla (Huhtala ja Hakala, 2007, s.31), mikä kertoo uskoa tai yhteisyyttä lisäävän tiedon jakamisen voimasta. Ruostetsaaren (2018, s. 35) mukaan suomalaiset pyrkivät vaikuttamaan energiapolitiikkaan omien kulutusvalintojensa kautta, sillä he odottavat päättäjiltä kykyä huomioida arkisia tarpeita ja haasteita. Twitter tarjoaa kansalaisille mahdollisuuden nostaa näitä kulutusvalintoja näkyväksi ja osaksi keskustelua.

Suominen ja muut (2019, s. 257) myös muistuttavat, että kaikki verkkokeskusteluihin osallistuvat henkilöt eivät pyri vaikuttamaan. Yksi osallistumisen yleisistä motiiveista on edelleen jakaa omia kokemuksia toisille käyttäjille (Kannasto, 2021, s. 53). Twitterin ja muiden sosiaalisen media alustojen käyttö on integroitunut osaksi arjen rutiineja, ja sisällöt voivat siten olla arkisia, sosiaaliseen kanssakäymiseen tähtääviä, ilman muunlaisia motiiveja. Omat arkiset ratkaisut -diskurssissa energiakriisi esitettiin arkiseen toimintaan vaikuttavana muutoksena, jonka vaikutuksia pohditaan arjen valintoja tehdessä.

5.3 Epäonnistuneet päättäjät

Epäonnistuneet päättäjät -diskurssin tviiteissä poliittista johtoa syyllistetään huonoista valinnoista tai käytöksestä energiakriisin aikana. Syyllistämisen tarkoitus on saada toinen tuntemaan syyllisyyttä joko moraalisen, eettisen tai yhteiskunnallisen periaatteen rikkomisesta (Chédotal & muut 2017, s. 6). Tviiteissä käsitellään Suomen aiempia

energiapoliittisia päätöksiä sekä hyökkäyssodan aikana tehtyjä päätöksiä. Suurimmassa osassa tviiteistä mainitaan jokin syylliseksi osoitettu taho. Eritoten hallitusta syyllistetään, mutta myös pääministeri Sanna Marin, vihreä puolue ja Euroopan Unioni osoitetaan tviiteissä epäonnistuneiksi. Pieni osa tviiteistä käsittelee päätöksentekoa yleisellä tasolla, eikä mainitse tiettyä poliittista tahoja.

Kuva 9. Aineistoesimerkki Twitteristä 8.9.2022

Kuvien 9. ja 10. tviiteissä käsitellään Suomessa tehtyjä energiapoliittisia päätöksiä. Kuvan 9. tviitissä listataan ensin eri energiamuotoja. Energiamuotojen perään on lisätty sana paha, joka osoittaa energiamuodon kelvottomaksi. Myös tuulivoiman lisääminen osoitetaan huonoksi valinnaksi kyseenalaistamalla tuulisuus. Näin tviitissä määritellään sen olosuhteita. Olosuhteet määrittävät tviitin kontekstia, jossa vihreiden toiminta nähdään vaikuttaneen energiakriisiin tai estäneen energiakriisin ratkaisemista. Tämän jälkeen väitteenä esitetään, että etenkin Vihreän puolue ei pysty hoitamaan tehtäviään energiapoliittisissa kysymyksissä, mutta myös hallituksella on tehtävässään haasteita.

Tviitin on julkaissut perussuomalaiset-puolueen kansanedustaja ja puheenjohtaja Riikka Purra. Sosiaalinen media palvelee niitä poliitikkoja, jotka osaavat herättää tunteita, tarinallistaa ja hyödyntää alustan teknologisia ominaisuuksia (Kannasto, 2021, s. 74).

Tarinallisella ja provosoivalla sävyllä Purra pyrkii vetoamaan Twitter-yleisöön herättämällä negatiivisia tai huvittuneita tunteita hallituspuolueita kohtaan. Purran sanavalinnat ovat osa oppositiopolitiikkaa, kun Perussuomalaiset kuuluvat oppositioon vaalikaudella 2019–2023. Oppositopolitiikkaan kuuluu, että oppositioon kuuluvat puolueet arvostelevat hallitusta mediassa ja eduskunnassa, ja koittavat siten edistää omaa asemaansa seuraavalla vaalikaudella.

Silvia Koski
@SilviaKoski

...

Suomen mahdollinen energiakriisi ei johdu siitä etteikö täällä olisi kapasiteettia tehdä energiaa. Meillä on viherrhallitus, jonka toimien takia energiaa ei saa tehdä. Hallituksen vihertoimet sen kriisin tekevät eikä se, että Suomessa olisi energia jotenkin loppu.

[#energiakriisi](#)

11.44 ip. · 7. elok. 2022

97 uudelleentwiittausta 5 Twiitin lainaukset 1 066 tykkäystä

Kuva 10. Aineistoesimerkki Twitteristä 7.8.2022

Kuvan 10. tviitissä esitetään väitteeksi, että hallituksen energiantuotannon rajoittaminen aiheuttaa energiakriisin. Argumentin olosuhteet määrittyvät tviitin alussa. Ensimmäisessä virkkeessä määritetään Suomen kapasiteettia energiantuotannolle, joka tviittaajan mielestä olisi ilman rajoittamista hyvä. Toisessa virkkeessä ongelmaksi esitetään hallituksen toimet, jotka estävät energiantuotannon. Vihertoimilla tviittaaja viittaa vihreään siirtymään. Vihreä siirtymä on tämänhetkinen energiapolitiikan merkittävä ja kiistelty kysymys, jolla tarkoitetaan energiapoliittista ja tuotannollista tavoitetta siirtyä fossiilisesta energiasta puhtaaseen ja saastuttamattomaan energiaan (Ibar-Alonso, Quirora-García ja Arenas-Parra, 2022 s.2, 21).

Kuvan 10. tviitin lähettäjän Silvia Kosken Twitter-profiilin esittelystä käy ilmi hänen olevan ehdolla huhtikuun 2023 eduskuntavaaleissa, jotka pidetään neljän kuukauden päästä tämän tutkimuksen kirjoitusajankohdasta. Koski edustaa Purran tavoin

oppositiopuolue perussuomalaisia, ja tviittaa siten oppositiopolitiikan tapaan hallitusta kritisoivasti. Koski esittää, ettei nykyinen hallitus antaisi tehdä energiaa, mikä on ristiriidassa esimerkiksi sen kanssa, että Suomen tuulivoimakapasiteetti on kasvanut joka vuosi lisää viimeisen hallituskauden aikana (Suomen Tuulivoimayhdistys, 2023). Puolueiden ja niiden kannattajien on huomattu enenevässä määrin levittävän valheellista tietoa oman edun tavoittelemiseksi (Kannasto, 2021, s. 59). Energiakriisi aiheuttaa negatiivisia tunteita kansalaisissa, joten sen kääntäminen hallituksen syyksi saatetaan opposition silmissä nähdä tehokkaana keinona vaikuttaa potentiaalisiiin äänestäjiin.

Kuva 11. Aineistoesimerkki Twitteristä 4.8.2022

Kuvan 11. tviitissä yhteisten asioiden hoitaminen ja ongelmien ratkaiseminen esitetään politiikan merkittäviksi tehtäviksi. Sitten tviitissä kuvataan Suomen tämänhetkistä tilannetta huonoksi, kun siinä ilmaistaan hintojen nousun *jylläävän* eli etenevän voimakkaasti Suomessa. Inflaatio koetaan merkittävänä yhteiskunnallisena kysymyksenä, sillä sen negatiiviseksi koetut vaikutukset ulottuvat useille yhteiskunnan osa-alueilla. Näin argumentille luodaan olosuhteet, jotka tukevat tviitin lopussa epäsuorasti esitettyä väitettä.

Väitteenä esitetään, ettei hallitus ole hoitanut tehtävänsä yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisijana. Hallitus representoidaan tahona, joka on joko välinpitämättömyyttään, huolimattomuuttaan tai muutoin huonoista syistä johtuen laiminlyönyt tehtävänsä

yhteiskunnan hyvinvoinnin takaamisessa. Kuvan 11. tviittaaja ilmaisee profiilinsa esittelyssä olevansa mukana nuorisopolitiikassa ja edustavansa kansallista kokoomusta. Myös kokoomus kuuluu oppositioon vaalikaudella 2019–2023, jolloin käyttäjän A kriittinen sävy voidaan nähdä tyypillisenä opposition tyyliltään kritisoivana viestintänä.

Kuva 12. Aineistoesimerkki Twitteristä 11.7.2022

Kuvan 12. tviitin väite on, että Euroopan Unioni ja sen valta-asemassa olevat henkilöt suoriutuvat tehtävässään heikosti. Tviitin argumentin olosuhteet määrittävät ensimmäisen virkkeen kautta, jossa ilmaistaan, että Venäjälle asetetut pakotteet eivät ole toimineet tarkoituksenmukaisesti. Epäonnistuneet rajoitustoimet toimivat perusteluina väitteelle, että Euroopan Unioni olisi kykenemätön ratkaisemaan EU-maiden ja Venäjän välistä konfliktia. Tviitissä jää epäselväksi, keneen käyttäjä B kokee boikotin purevan. Tviitti on esimerkki Twitterin sirpaleisesta keskustelun muodostumisesta. Käyttäjä B on mahdollisesti tviitannut aiheesta aiemmin, jolloin tämän tviitin sisältö selittyisi aiempien tviittien kautta. Nämä tviitit eivät kuitenkaan ole luettavissa kootusti, kun keskustelu on suodatettu hashtagin avulla. Siksi se jättää tulkinnanvaraa muille käyttäjille.

Kuva 13. Aineistoesimerkki Twitteristä 16.9.2022

Epäonnistuneet päättäjät -diskurssissa käytetään muita diskursseja kärkkäämpiä, liioittelevampia ja ironisempia ilmaisuja. Joskus sosiaalisen median käyttäjät pyrkivät tietoisesti provosoimaan keskustelua omaksi viihteekseen tai oman agendansa eduksi (Kannasto, 2021, s. 60). Sosiaalisen median poliittisessa keskustelussa on myös huomattu, että jotkut käyttäjät pyrkivät tietoisesti luomaan erimielisyyksiä (Kannasto, 2021, s. 60) Kuvan 13 esimerkissä käyttäjän C motiivit voivat perustua näihin edellä mainittuihin seikkoihin.

Aineiston lyhyistä tviiteistä ei pystytä määrittämään argumentin eri rakennusosia, mutta tviitin sana- ja tyylivalinnat auttavat tviitin diskurssikategorian määrittämisessä. Kuvan 13 tviitissä hallitus nimetään katastrofihallitukseksi. Raflaavan ja puhekielisen retorisen kysymyksen avulla käyttäjä C viittaa hallituksen epäonnistuneen kaikissa toimissaan. Tviitin hashtagissa mainitaan energiakriisin lisäksi #pakkolaki, jolla viitataan energiakriisin kanssa samanaikaisesti poliittisessa keskustelussa olleeseen hoitoalan työkiistaan (ks. Yle, 2022d).

Kuva 14. Aineistoesimerkki Twitteristä 18.8.2022

Kuvan 14 tviitissä listataan ensin hyvinvointivaltion uhkia kuten taantuma, lama, energiakriisi ja velkaantuminen. Sanonnalla ”pukkaa päälle” luodaan vaikutelma siitä, että nämä uhat lähestyvät omalla voimallaan Suomea. Tällä virkkeen alkuosalla määritetään tviitin olosuhteiksi erilaisten vääjäämättömien katastrofien vyöryä. Sitten

käyttäjä D mainitsee sanan ”onneksi”, mikä tavallisesti ymmärretään sanana, jonka jälkeen esitetään ongelmaan ratkaisua. Tässä tviitissä se toimii kuitenkin ironisen sävyn luojana ja syyllisen esittäjänä. Tviitin ironinen sävy muodostuu, kun suureen ongelmaan esitetään ratkaisu, jolla ongelmaa ei selkeästi voitaisi ratkaista. Tällä käyttäjä D mitätöi pääministerin roolin ongelmien ratkojana. Tviitissä ei esitetä väitettä sille tyypilliseen ja helposti tunnistettavaan tapaan, mutta epäsuoraa ilmausta tulkitsemalla voidaan päätellä, että tviitissä syytetään pääministeriä. Bilettämisellä käyttäjä D viittaa pääministerin bilekokuun, jota puitiin mediassa samaan aikaan energiakriisin ja Ukrainan sodan kanssa (ks. MTV Uutiset, 2022).

Kuvan 14 tviitin tekstin perään on lisätty juhlintaa ilmaisevat serpentiinitykin ja poksahdavan kuohuviinipullon emoji. Emojien perään on lisätty #määtarjoonsäämaksat. Hashtagin sanoma on lainaus juhlamusiikista tunnetun artistin Petri Nygårdin kappaleesta Selvä Päivä. Emojia ja hashtageja käytetään tekstissä ilmentämään sävyä (Kannasto, 2021, s. 14). Ne auttavat selittämään tekstiä ja antavat tarkkoja vihjeitä kommentin tarkoituksesta (Kannasto, 2021, s. 14). Tviitissä niitä on käytetty vahvistamaan ironista sävyä ja irvokasta kuvaa pääministeristä. Sosiaalisessa mediassa politiikka usein henkilöityy, ja yksityisen ja julkisen raja hälvenee (Kannasto, 2021, s. 22, 24). Viesteistä tulee yksinkertaisia ja tarinallisia (Kannasto, 2021, s. 21–22). Pääministerin yksityiselämän tapahtumat liitetään tarinallisin keinoin osaksi yhteiskunnallisia merkittäviä uhkia tavalla, jolla hänet esitetään syyllisenä ongelmiin.

Epäonnistuneet päättäjät -diskurssi on selkeärajainen, ja sen esiintyvyys aineistossa on laaja. Poliittisiin toimiin keskittyvän diskurssin laajuutta voidaan selittää osin sillä, että Twitterissä tyypillisesti käydään keskustelua poliittisista aiheista (Xiong, 2020). Toisaalta Hakala ja Huhtala (2007) korostavat yhteiskunnan päättäjien merkittävää roolia kriisin ratkaisemisessa. Kriiseissä kansalaiset odottavat viranomaisten ja päättäjien toimia ja viestintää (Hakala & Huhtala, 2007, s. 16–18). On tyypillistä, että myös energiakriisissä katseet kohdistuvat poliittisiin päättäjiin.

Tviiteissä esitettyjen argumenttien olosuhteet ilmaistaan usein päätöksentekoon liittyvinä ongelmina. Päättäjiä pidetään syyllisenä sekä Venäjän hyökkäyssodan aikana tehtyihin päätöksiin että Suomessa tehtyihin energiapoliittisiin ratkaisuihin, jotka ovat tviittaajien ilmaisun perusteella kytköksissä energiakriisiin. Aineistossa esiintyy vain neljä tviittiä, jotka ilmaisevat positiivisuutta päättäjien toimia kohtaan.

5.4 Ympäristöstä havaitut huomiot

Ympäristöstä havaitut huomiot -diskurssi koostuu tviiteistä, joiden sisältö käsittelee yksittäisiä ympäristöstä havaittuja energiakriisiin liittyviä havaintoja. Havainnot esitetään oman toiminnan ulkopuoliseksi tapahtumaksi. Tviiteissä esitetty epäkohta tai huomio on esitetty siten, että sen muuttamiseksi tarvittaisiin jonkin itsestään ulkopuolisen tahon toimintaa korjauksen suorittamiseen. Diskurssi eroaa asiantunteva tilanneanalyysi -diskurssista siten, että siinä ei esitetä suuria yhteiskunnallisia muutoksia tai vaadita poliittista toimintaa. Diskurssissa esiintyvä sävy on toimintaa ihmettelevä ja kritisoiva sekä toimia vaativa.

Käyttäjä N

Energian säästöhommissa tuli mieleen, että mikä järki on pitää katuvaloja päällä E63- / 9-tiellä Turun päässä Elokuun alussa, päivällä klo 12:50?

[@vaylafi](#) [#energiakriisi](#)

12.59 ip. · 5. elok. 2022

5 tykkäystä

Kuva 15. Aineistoesimerkki Twitteristä 5.8.2022

Kuvan 15 tviitissä esitetään ensin havainto katuvalojen sammuttamisesta valoisaan aikaan. Tviitin havainto esitetään yhtäkkisenä mieleen tulleena huomiona, kun tviitissä käytetään ilmaisua *tulla mieleen*. Sanavalinnat ilmentävät äkillistä huomiota pitkäjänteisen pohdinnan sijaan, mikä on tälle diskurssille tyypillistä. Tviitissä ei käytetä asiantuntijakieltä, vaan merkitykset ovat arkisia. Esimerkiksi tviitissä käytetty ilmaus

säästöhommat on osoitus siitä, että käyttäjä N on kuullut energiakriisistä, mutta esittää sen arkisella ja abstraktilla *homma*-sanalla. Käyttäjä N kutsuu toisen osapuolen keskusteluun Twitterille tyypilliseen tapaan: tviitin perään tagataan toimija, jota pyydetään tagäyksellä kommentoimaan tviittiä. Teiden valaistusta ylläpitävä Väylävirastoa @vaylafi pyydetään harkitsemaan ja kommentoimaan valojen pitämistä päällä. Näin energiakriisin hillitsemiseksi tehtävä toiminta ohjataan oman toiminnan ulkopuolelle.

Kuva 16. Aineistoesimerkki Twitteristä 21.7.2022

Kuvan 16 tviitissä ilmaistaan ihmetystä siitä, miksi tasakattoisten rakennusten katoille ei ole asennettu aurinkokennoja käytettävissä olevan energian lisäämiseksi, ja miksi sähköautoja pyritään myymään sähköntuotannon haasteista huolimatta. Molemmat kysymykset liittyvät energiakriisin uhkiin sähkön riittämättömyydestä ja kallistumisesta. Aiheet ovat silti kaukana toisistaan, minkä kautta tviittiin rakentuu vaikutelma mieleen juolahtaneista yksittäisistä havainnoista, jotka ovat syntyneet ympäristöä havainnoimalla. Havainnot ovat sitten yhdistyneet mielessä olleeseen energiakriisiin. Arkisen havainnon vaikutelmaa lisää arkikielen käyttö, kun tviitissä laatikko ilmaistaan *lootana*.

Nämä arkiset havainnot tulevat näkyviksi julkisen tviitin kautta, ja ne liittyvät energiakriisistä käytyyn keskusteluun hashtagin kautta. Tviitin kysymykset ovat luonteeltaan arkisia, mutta ne kehottavat Faircloughin ja Faircloughin (2012) käytännön argumentoinnin tavoin käytännön toimiin. Kuvan 16. tviitissä esitetyt kysymykset

voidaan ymmärtää epäsuorina väitteinä siitä, ettei energiakriisin hillitsemiseksi ole vielä tehty tarpeeksi toimia tai että joitakin toimia tulisi harkita energiakriisin valossa. Esimerkkiä 16 ei ole suoraan osoitettu millekään taholle. Käyttäjä O ei voisi itse tehdä muutoksia mainitsemiensa aihepiirien toimiin, vaan hypoteettisesti siihen tarvittaisiin esimerkiksi kaupan johtoa ja sähköautoja markkinoivia tahoja.

Käyttäjä P

...

Olen viime viikkoina käynyt eri taloyhtiössä sijaitsevilla asunnoilla Espoossa ja Kalasatamassa Helsingissä. Havaintoni, asuntojen lämpötilaa voidaan helposti laskea noin 3 astetta. Samoin rappukäytävien lämmöt tulisi laskea 15C, eihän ne ole jatkuvaan oleskeluun. [#energiakriisi](#)

8.40 ap. · 12. lokak. 2022

Kuva 17. Aineistoesimerkki Twitteristä 12.10.2022

Kuvan 17 esimerkki käsittelee sen aihetta tälle diskurssille tyypilliseen tapaan. Käyttäjä P on tehnyt ympäristöstään havainnon, jonka hän liittää energiakriisiin. Hän esittää havaintoonsa ratkaisun, joka vaatii toisen osapuolen toimintaa. Toimen suorittamiseen ei tarvittaisi laajaa poliittista toimeenpanoa, vaan muutoksen voisi suorittaa jokin paikallinen taho, esimerkiksi taloyhtiö. Esimerkin 17 tviitissä olosuhteet muodostuvat käyttäjän P havaintojen kautta: eri taloyhtiöiden asunnoissa ja rappukäytävissä vieraillessaan tviittaaja on huomannut, että niissä voisi asua ja liikkua hieman matalammassa sisälämpötilassa. Tämän tiedon avulla tviittaaja oikeuttaa väitettään, että lämpötilaa tulisi sisätiloissa laskea. Tviitti liitetään osaksi energiakriisiä hashtagin avulla.

Ympäristöstä havaitut huomiot -diskurssi erottuu aineiston niistä diskurssista, joissa energiakriisin konteksti liitettiin selvästi yhteiskunnalliseen ja poliittiseen kontekstiin. Tässä diskurssissa muutokset esitetään arkisina ja ympäristöstä havaittuina yksittäisinä tapauksina. Vaatimus muutoksesta kohdistuu oman toiminnan ulkopuolelle. Diskurssia luonnehtii siten kulttuurinen käsitys yhteiskunnan jaetusta vastuusta ja osallistumisesta. Faircloughin ja Faircloughin (2012, s. 12) määritelmän mukaan poliittinen diskurssi on usein käytännöllistä argumentointia – kuvailua siitä, mitä tulisi tehdä jonkin käytännön ongelman ratkaisemiseksi. Tämän diskurssin tviiteissä energiakriisille määritellään

konteksti jonkin käytännön ongelman kehyksissä. Ympäristöstä havaitut huomiot - diskurssi liittyy sille tyypillisen kielenkäyttötapaansa kautta osaksi energiakriisin politisoitunutta keskustelua tuoden siihen oman käytännönläheisen kulmansa.

5.5 Talouden korjausliikkeet

Talouden korjausliikkeet -diskurssissa energiakriisin vaikutuksiin pyritään löytämään ratkaisu talouteen liittyvien systeemien muutoksilla. Väitteiden olosuhteet määrittyvät usein talouden eri osa-alueiden arvioinnilla. Arviot kohdistuvat esimerkiksi laajoihin talouspoliittisiin seikkoihin, taloustilanteen vaikutuksiin kansalaisille tai sähkön markkinalogiikkaan.

Talouden korjausliikkeet -diskurssissa viitataan harvoin talouden ”ulkopuolelle”. Vain pienessä osassa tviiteistä talousuhkiin etsitään ratkaisua poliittisia toimia vaativista talouden korjausliikkeistä. Olosuhteita määritellään eniten ”taloudesta käsin”. Nykyinen talouskeskustelu ilmentää markkinatalouden luonnetta sosiaalisesta todellisuudesta irrottautuneena ilmiönä, joka toimii autonomisesti yhteiskunnasta erillisenä ilmiönä (Joutsenvirta, 2016, s.24). Tavallisesti talouskeskustelulla ylläpidetään modernia talouskäsitystä, jossa taloudella viitataan ainoastaan rahassa mitattaviin markkinoihin (Joutsenvirta, 2016, s. 24). Tämä vallitseva oletus piti paikkaansa myös tämän aineiston talouden diskurssissa.

Käyttäjä E

...

Nyt meidän vain täytyy tehdä kovia talouspoliittisia päätöksiä ja olla kiristämättä raha- ja finanssipolitiikkaa kiihtyneestä inflaatiosta huolimatta.

[#talouspolitiikka](#) [#kovuus](#) [#energiakriisi](#)

10.50 ap. · 6. huhtik. 2022

1 uudelleentwiittaus 6 tykkäystä

Kuva 18. Aineistoesimerkki Twitteristä 6.4.2022

Kuvan 18. tviitin julkaisija käyttäjä E on kirjoittanut Twitter-profiilinsa esittelyyn sanat ”Ekonomisti ja poliittisen talouden tutkija”, joilla hän tunnistautuu talousalan auktoriteetiksi. Käyttäjän E tviitissä käsitellään toimia inflaatiota vastaan. Aihe liitetään osaksi energiakriisiä hashtagin avulla, mikä rajaa energiakriisin talouspolitiikan ja inflaation kontekstiin. Tviitin mukaan energiakriisin yksi uhista on inflaatio, joka tulee ratkaista talouspoliittisilla päätöksillä. Tviitti on sävyltään suora ja linjaava, mutta siinä on osin neuvotteleva rakenne, mikä on usein tyypillistä poliittiselle diskurssille (Fairclough & Fairclough, 2012). Käyttäjä E osoittaa tunnistavansa, että ongelmaan on olemassa useanlaisia ratkaisuja. Ratkaisuksi esitetään *kovia talouspoliittisia ratkaisuja*. Toinen mahdollisuus olisi tehdä *ei-kovia* talouspoliittisia ratkaisuja, eli käyttäjän E mukaan kiristää raha- ja finanssipolitiikkaa. Argumenttia oikeutetaan retorisisilla keinoilla, kun toinen vaihtoehdoista ilmaistaan toista huonompana. Käyttäjän E valitsema adjektiivi *kova* assosioituu tasoltaan hyvään, vahvaan tai lujaan (Kielitoimiston sanakirja, 2022). Päätöksenteon vahvuutta tai henkilökohtaista lujuuutta pidetään sosiaalisesti arvostettavana, millä myös pyritään oikeuttamaan tviitin väitettä.

Käyttäjä F

Ainut tapa tällä hetkellä sähkön markkinahinnan laskemiseen on kulutuksen raju vähentäminen. Tämä vaatii jokaisen osallistumista talkoisiin, koska kysyntä määrää hinnan. Tämä ei ole realistista. Jos halutaan pitää nykyinen elintaso, tarvitaan ylituotantoa.
[#energiakriisi](#)

12.09 ip. · 27. elok. 2022

5 tykkäystä

Kuva 19. Aineistoesimerkki Twitteristä 27.8.2022

Kuvan 19 tviitti käsittelee sähkön markkinahinnan logiikkaa energiakriisissä. Tviitti ilmentää hyvin sitä, miten taloutta representoidaan itsenäisenä toimijana. Tviitissä käytetty sanonta *kysyntä määrää hinnan* osoittaa *kysynnän* lauseen toimijaksi. Kysynnän muuttamiseksi tarvitaan ihmisiltä tietynlaista toimintaa, jotta kysynnän ja tarjonnan

logiikkaan voitaisiin yrittää ikään kuin ulkopuolelta vaikuttaa. Väitteeksi esitetään, että energian ylituotanto on ratkaisu energian markkinahinnan laskemiseksi. Argumentin konteksti on energian markkinahintojen muutoksissa ja ratkaistavaksi ongelmaksi esitetään hintojen nousu. Väitettä perustellaan markkinalogiikalla, jossa hinnat laskevat, jos tarjontaa on kysyntää enemmän. Tämä noudattelee tavanomaisen talouskeskustelun ehtoja, jossa markkinataloutta ei ohjaa ihmisten perustarpeet, vaan markkinoiden toimintaa määrittää niukkuuden periaate ja hintajärjestelmä (Joutsenvirta, 2016, s. 24–25), jonka suuntaa ihmiset voivat tietyillä toimilla yrittää liikutella.

Käyttäjä G

...

Tuotannon lisääminen on tehokkain tapa sähkön hintakehityksen hillitsemiseen. Tänä vuonna Suomeen asennetaan n. 2GW uutta tuulivoimakapasiteettia ja merkittävä osa puistoista valmistuu loppuvuodesta - juuri parahiksi hyödyntämään runsastuulisimmat talvikuukaudet.

[#energiakriisi](#)

8.45 ap. · 2. syysk. 2022

1 uudelleentwiittaus 11 tykkäystä

Kuva 20. Aineistoesimerkki Twitteristä 2.9.2022

Myös kuvan 20 tviitti esittää väitteenä ja ratkaisuna energiantuotannon lisäämistä energiakriisissä. Tviitin olosuhteet muodostuvat ensimmäisen lauseen lopussa, jossa ongelmaksi mainitaan hintakehitys ja tarve sen hillitsemiseksi. Tviitissä väitettä oikeutetaan antamalla faktuaalinen esimerkki tuulivoimakapasiteetin lisäämisestä aikataulullisesti sopivaan aikaan. Virkkeen muotoilun avulla energiantuotannon lisääminen esitetään helppona ja yksinkertaisena tekona. Tällainen kielenkäyttö on retoristen valintojen muodostama merkitysten kokonaisuus, jossa väitteen ympärille rakennetaan sitä tukeva konteksti. Julkisessa keskustelussa painopiste on ollut energian säästämässä kulutuksen sijaan. Esimerkiksi valtionhallinnon eri toimijat käynnistivät yhdessä valtakunnallisen Astetta alemmas -energiansäästökampanjan lokakuussa 2022 (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2022). Energiakysymyksissä esiintyy tyypillisesti ristiriitaisia

mielipiteitä (Ruostetsaari, 2018), mistä tuotantoa lisäävät tviitit 19 ja 20 sekä energiansäästöön kannustava valtiovallan kampanja toimivat esimerkkinä. Syynä tähän voidaan pitää eri tahojen ajamia erilaisia intressejä (Ruostetsaari, 2010, s.27–28).

Kussakin kriisissä on aina jokin johtava ideologinen tulkinta tai tarina, joka määrittää kriisin narratiivin ja syyllisen muodostumista (Žižek 2009, s. 17–19). Syyllinen on usein sekundaarinen: esimerkiksi talouskriisissä ei useinkaan syytetä globaalin talousjärjestelmän toimintalogiikkaa, vaan jotakin siihen kuuluvaa osa-aluetta, kuten talouden säätelyä (Žižek 2009, s. 17–19). Kuvien 21 ja 22 esimerkit esittävät ratkaiseviksi toimiksi talouden eri osa-alueiden muutoksia. Molemmissa tviiteissä energiakriisin konteksti muodostuu hintojen nousun uhasta. Ratkaisuksi esitetään talouden eri osa-alueiden muutoksia, kun tviitti 21 argumentoi hinnoittelun säätelyn puolesta ja tviitti 22 argumentoi verotuksen muutosten puolesta. Näin myös saman lavean kontekstin rajoissa voidaan esittää erilaisia ratkaisuja samaan ongelmaan.

Kuva 21. Aineistoesimerkki Twitteristä 1.9.2022

Kuva 22. Aineistoesimerkki Twitteristä 1.9.2022

Käyttäjän H esittäytyy Twitter-tilillään Sitran projektipäälliköksi. Sitra on julkiseen keskusteluun osallistuva asiantuntijaorganisaatio. Käyttäjä I puolestaan on ilmoittanut Twitter-profiilissaan olevansa tilitoimistoyrittäjä ja kauppatieteiden maisteri. Työ- tai opiskelutaustan ilmoittaminen Twitter-esittelyssä on tyyppillistä. Tällaiset viralliset todisteet osaamisesta antavat muille käyttäjille syyn uskoa, että tviittaajan argumentit perustuvat alan asiantuntemukseen.

Faicroughin ja Faircloughin mukaan (2012, s.7) argumenteissa syitä ja seurauksia perustellaan kahdella tapaa. Joko syyn nähdään kumpuavan talouden systeemistä itsestään, jolloin syyllisenä pidetään esimerkiksi kapitalisen systeemin luonnetta. Syytä voidaan toisaalta etsiä myös taloussysteemin ulkopuolelta, eli esimerkiksi talouden systeemin toimivuudesta vastaavien henkilöiden epäonnistumisesta (Faicrough & Fairclough mukaan, 2012, s.7). Talouden korjausliikkeet -diskurssissa talouden toimintamalliin ei itsessään kohdistu lainkaan kriittisiä ilmaisuja tai ratkaisuehdotuksia, vaan tviiteissä esitetään ratkaisuja talouden systeemiin liittyvien osa-alueiden kuten verotuksen, hintakaton ja kuluttajien toiminnan muutoksia.

Talouden lainalaisuudet ovat yksi tekijä, joka on määrittänyt vakaita todellisuuttamme jäsentäviä kehyksiä (Ruoho ja Kuusipalo 2018, s. 63). Globaalin talouden muutokset ja kansalaisten henkilökohtaiseen talouteen vaikuttavat tekijät koetaan elintaso- ja hyvinvointia uhkaavina tekijöinä. Tätä havainnollistaa esimerkiksi se, että talouden muutoksia haluttiin voimakkaasti korjata. Aineistossa ei esiintynyt yhtäkään argumenttia sen puolesta, että talouden muutokset ja hintojen nousu tulisi hyväksyä sellaisenaan.

5.6 Yhteenveto

Tämän tutkimuksen aineistosta muodostuu viisi diskurssia: asiantunteva tilanneanalyysi, omat arkiset ratkaisut, epäonnistuneet päättäjät, ympäristöstä havaitut huomiot ja talouden korjausliikkeet. Diskursseissa energiakriisi esitettiin erilaisessa kontekstissa sen mukaan, miten sen katsottiin oikeuttavan argumentissa esitettyä toimintaa.

Epäonnistuneet päättäjät -diskurssissa olosuhteiksi määritellään poliittisen johdon epäonnistuneet toimet, ja väitteenä esitetään poliittisen johdon olevan syyllinen joko energiakriisiin tai johonkin siihen liittyvään tilanteeseen. Diskurssin tviiteissä on lähes poikkeuksetta paikannettavissa kunkin tviitin olosuhteet ja väite, mikä tekee analyysistä johdonmukaista. Muutama tviitti koostuu vain yhdestä virkkeestä, jolloin tviitti muodostuu ainoastaan väitteestä, jonka yksittäisistä sanoista tai sanonnoista voidaan tulkita viitteitä olosuhteista. Epäonnistuneet päättäjät -diskurssin tviiteissä ei pyritty esittämään käytännön ratkaisuja energiakriisin tuomaan ongelmaan.

Talouden korjausliikkeet ja asiantunteva tilanneanalyysi -diskursseissa energiakriisin konteksti (olosuhteet) rajataan taloudellisiin, energiapoliittisiin tai muutoin yhteiskunnallisiin kysymyksiin, joiden kautta kunkin tviitin väitettä pyritään oikeuttamaan. Väitteissä esitetään erilaisia käytännön toimia, joilla ratkaistaisiin tviitissä rajattuja ja esitettyjä energiakriisin ongelmia. Asiantuntijuus rakentuu neutraalin ja alakohtaisen kielenkäytön sekä käsitellyn aiheen tietämyksen esittämisen kautta. Asiantunteva tilanneanalyysi diskurssi sisältää muutaman tviitin, joissa laajojen yhteiskunnallisten kokonaisuuksien sijaan keskitytään toimialakohtaisten muutosten esittämiseen. Nämä tviitit eroavat ympäristöstä havaitut huomiot -diskurssin tviiteistä siten, että myös niissä esitetyissä toimissa tarvitaan poliittista päätöksentekoa.

Ympäristöstä havaitut huomiot -diskurssissa väitteet muodostuvat usein epäsuorasti esimerkiksi kysymysten kautta. Tviiteissä esitettiin ihmettelyä jonkin tahon toimintaa kohtaan energiakriisin kontekstissa. Vaatimus erilaisista käytännön toimista osoitetaan yksittäisille tahoille, esimerkiksi eri organisaatioille. Diskurssissa esitetyt väitteet koskevat sellaista toimintaa, johon ei lähtökohtaisesti tarvittaisi poliittista päätäntää vaan toiminnan voisi suorittaa jokin paikallinen taho.

Omat arkiset ratkaisut -diskurssi eroaa sisällöllisesti eniten muista diskursseista, kun siinä ei esitetä ratkaiseviksi toiminnaksi jonkin muun tahon toimintaa. Sen sijaan diskurssissa energiakriisi liitetään tapahtumaan, joka vaatii omassa elämässä tehtyjen valintojen

muuttamista. Diskurssin kielenkäyttö ei ole tyyppillisellä tavalla argumentoivaa, vaan kieltä käytettiin kerronnallisella tavalla. Itse tehtyjä valintoja usein tarinallistetaan. Diskurssi kuitenkin esitti muiden diskurssien tapaan energiakriisiin käytännönläheisiä ratkaisuja.

Kaikki edellä mainitut diskurssit ilmentävät jollakin tapaa poikkeustilan tuomaa kontekstia keskusteluun, kun ne joko pyrkivät ratkaisemaan kriisin tuomia ongelmia tai syyttämään jotakuta muuttuneista olosuhteista. Faircloughin ja Faircloughin mukaan (2012) poliittinen diskurssi pyrkii pohjimmiltaan tekemään päätöksiä siitä, miten kussakin tilanteessa tulisi toimia – se on käytäntöjen valintaa. Usein diskurssi muodostuu käytännön argumentoinnin kautta (Fairclough & Fairclough, 2012). Tässä tutkimuksessa löydetty diskurssit ovat kaikki poliittisen diskurssin erilaisia muotoja. Ne ehdottavat ratkaisukeinoja ja syyllisiä yhteiskunnalliseen kriisiin, joka on paitsi syntynyt energiapoliittisten päätösten seurauksena, myös vaatii poliittisia toimia ratkaisuksi.

Yllä mainitut diskurssit muodostuvat sillä perusteella, että tviittien tyylilliset piirteet ja sisällölliset aiheet esiintyvät aineistossa riittävän toistuvasti ja selkeärajaisesti. Ulkopuolelle rajautuvat yksittäiset tai vain muutaman kerran esiintyneet ilmaisut. Nämä ulkopuolelle rajautuneet ilmaisut saavat minut pohtimaan, miksi niiden esiintyvyys jää tässä aineistossa niin pieneksi. Aineistossa ei esiinny henkilökohtaista jännitystä, ja uhkakuvia energian loppumisesta esitetään vain muutaman kerran. Nämä sisällöt jäävät olemattomiin konkreettisuuden ja ratkaisukeskeisyyden korostuessa.

Tviittaajat valitsevat joko tietoisesti tai tiedostamatta tviitata ratkaisukeskeisellä ja kantaottavalla tavalla. Se ei silti poista mahdollisuutta, etteikö ratkaisukeskeisesti ja analyyttisesti tviittaava Twitter-käyttäjä kokisi jännitystä tai ahistusta. Diskurssianalyysin näkökulmasta se, millainen ilmaisu koetaan tehokkaana, liittyy käsitykseen siitä, millaiset tyylit, retoriset strategiat, koetaan kuhunkin vuorovaikutustilanteeseen sopivaksi (Suoninen, 1999, s.31). Verkon keskustelutapoja määrittävät sosiaaliset tekijät, kuten

keskusteluun osallistuneiden henkilöiden tausta (Laaksonen & Matikainen, 2013, s. 199), ja käyttäjien määrittämät ja vakiinnuttaneet puhetavat ja -tyyli (Arpo, 2005, s. 16).

Twitteristä on muodostunut tiedonhaun kanava (Koskela & Sihvonen, 2018, s. 34), jossa keskustelevat erilaisten ammatti-identiteettien tuomien normien ja valtasuhteiden ohjaamat käyttäjät. Poliitikot, toimittajat tai asiantuntijat tviittaavat Twitterissä yleensä poliitikkoina, toimittajina tai asiantuntijoina, eivätkä ammatti-identiteetistään riisuttuina yksityishenkilöinä. He tarjoavat tietoa omista lähtökohdistaan vastaamalla ”mitä tapahtuu?” -kysymykseen, jonka on ehdotettu vakiintuneen Twitterin viestintätyylikseen teknologisten uudistusten kautta (Rogers, 2014, s. 16). Näin sosiaaliset ja teknologiset ulottuvuudet vaikuttavat Twitter-keskusteluun.

Keskusteluun vaikuttavat myös kulttuurisesti hyväksytyt normit. Jaettu ymmärrys siitä, mitä on hyvä politiikka, liittyy ymmärrykseen hyvästä argumentoinnista (Fairclough & Fairclough, 2012 s. 15). Jos joku toivoo poliittiselle toiminnalleen hyväksyntää, tulee hänen yleensä noudattaa hyväksi ymmärretyn argumentoinnin standardia (Fairclough & Fairclough, 2012 s. 15). Johonkin toimintaan pyrkivä tviittaaja yrittää oikeuttaa väitettään sellaisilla tavoilla, jotka ovat sosiaalisesti ja kulttuurisesti tunnistettu ja hyväksytyt – eli esimerkiksi esittämällä energiakriisi talouskriisinä, jotta talouden muutokset tuntuisivat loogiselta ratkaisulta.

6 Päätäntö

Tämän tutkimuksen tavoite oli selvittää, millaista keskustelua Twitterissä käydään Venäjän hyökkäyssodasta johtuvasta energiakriisistä. Tutkimuksen aineisto koostui Twitteristä aikaväliltä 1.3.–30.10.2022 kerätyistä tviiteistä, joissa oli käytetty hashtagia energiakriisi. Aineisto koostui yhteensä 402 tviitistä. Aineisto kerättiin manuaalisesti Excel-taulukoon, josta sitä analysoitiin kriittisen diskurssianalyysin lähtökohdista käytännön argumentoinnin viitekehystä apuna käyttäen. Kriittisen diskurssianalyysin avulla määrittelin aineistosta nousevia yhtenäisiä, mutta toisistaan eroteltavissa olevia diskursseja. Käytännön argumentoinnin viitekehysten avulla analysoin, millaista toimintaa tviiteissä pyrittiin oikeuttamaan energiakriisin ratkaisemiseksi.

Kategorisoin aineistosta viisi diskurssia, jotka suuruusjärjestyksessä ovat: Asiantunteva tilanneanalyysi (88 tviittiä), Omat arkiset ratkaisut (77 tviittiä), Epäonnistuneet päättäjät (71 tviittiä), Ympäristöstä havaitut huomiot (64 tviittiä) ja Talouden korjausliikkeet (51 tviittiä). Analyysin tulokset osoittavat, että Twitterissä energiankriisiin esitetään hyvin erilaisia ratkaisuja. Ratkaisuksi esitettiin henkilökohtaisia arjen toimia, erilaisten organisaatioiden tiettyjä yksittäisiä korjausliikkeitä, talousjärjestelmän kautta tehtyjä parannuksia sekä poliittisia toimia esimerkiksi energian tuotantotapojen muuttamiseksi. Ratkaisut kohdistuivat yhteiskunnan eri tasoille, mikä osoittaa energian kytkeytymisen kaikkeen toimintaan.

Syytökset kohdistuivat eritoten virallisiin poliittisiin tahoihin, kuten hallitukseen, pääministeriin ja Euroopan Unioniin. Tästä voidaan päätellä, että energiakysymykset ja niihin kytkeytyneet kysymykset hyvinvoinnista ja elämän edellytyksistä koetaan olevan politiikan päätösvallan piirissä ja näiden tahojen vastuussa. Toisaalta tuloksista voidaan myös päätellä, että Venäjän hyökkäyssodan tapahtumat mielletään valtiovallan ratkottaviksi, jolloin mahdollinen epäonnistuminen olisi heidän syytään.

Tutkimus osoitti, että energiakriisiä käsittelevässä keskustelussa korostuu pyrkimys siitä, että etenkin talouden osalta tulisi palata takaisin energiakriisin horjuttamaan normaalina

pidettyyn talouden tilaan. Toisaalta tutkimus myös osoitti, että energian säästäminen koetaan keskeisenä toimena energiakriisin hillitsemiseksi. Nykyinen talousmalli edellyttää energiavirtojen kasvua, joten nämä edellä mainitut pyrkimykset ovat ristiriidassa keskenään.

Tulevaisuudessa voisi tarkastella sitä, millaisen jäljen energiakriisi jättää energiapoliittiseen keskusteluun. Keskeistä on tarkastella sitä, onko energian säästöä korostava diskurssi tullut energiapoliittiseen keskusteluun jäädäkseen vai määrittäkö keskustelua talouden jatkuvan kasvun tarve. Tällöin energiakeskustelussa tullaan luultavasti keskittymään esimerkiksi vihreään siirtymään, joka ei itsessään käsitä energian vähentämistä, vaan ainoastaan haitallisten päästöjen vähentämistä.

1970-luvun öljykriisi muistetaan yksittäisenä tapauksena, jolloin energiaa pyrittiin hetkellisesti säästämään hintojen nousun myötä. Ongelma ratkaistiin tuomalla Venäjältä kaasua, ja palattiin aikaan, jossa energiansaantia ei julkisessa keskustelussa pidetty akuuttina ongelmana. Energiakriisi tapahtuu ajassa, jossa energiavarojen ehtymisestä keskustellaan 1970-lukua huomattavasti enemmän. Energiakriisin jättämät jäljet riippuvat myös osin siitä, miten vakavaksi energiapula äityy ja miten kauan vaikutukset näkyvät yhteiskunnassa. Aika näyttää, jääkö energiakriisi harmittavaksi ja ohimeneväksi historian tapahtumaksi vai muuttaako se energiapoliittista keskustelua suuntaan, jossa energian vähentäminen saa pysyvän jalansijan.

Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien on katsottu olevan energiapolitiikassa heikot (Ruostetsaari, 2018, s.19). Energiakriisissä energiakysymykset koskettavat hyvin läheisesti kansalaisten arkea. Jos energiakriisi vaikuttaa pitkään ja merkittävästi kansalaisiin, ehkä heidän on helpompaa murtautua päätöksenteon areenoille – esimerkiksi juuri sosiaalisen median kautta. Demokratia nimittäin edellyttää päättäjiltä kykyä ottaa kansalaisten viesti huomioon. (Ruostetsaari, 2018, s.20). Tulevaisuudessa voisi tutkia, millaiseksi kansalaisten asema muotoutuu energiakriisin jälkeisessä poliittisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Energiakriisiä tulisi myöhemmin tarkastella myös mediakriisin näkökulmasta. Etenkin voisi pohtia, olivatko todellisen kriisin vaikutukset lopulta yhtä suuret, kuin mediassa tapahtuva kriisi antoi ymmärtää. Voisi ajatella, että jokaista kansalaista koskettava ja kiinnostava energiakriisi on journalistiselle medialle myynnin valttikortti, johon on houkutteleva tarttua.

Lähteet

- Aho, T. & Isotaus, P. (2015). Symbolisen konvergenssin teoria Twitter-tutkimuksen välineenä: tapaus #nokia. *Media & viestintä* 38:3, 112–127.
DOI: <https://doi.org/10.23983/mv.62080>
- Arpo, R. (2005). *Internetin keskustelukulttuurit*. Joensuun yliopisto.
<http://urn.fi/URN:ISBN:952-458-705-X>
- Chédotal, C., Berthe, B., de Peyrelongue, B., & Le Gall-Ely, M. (2017). Using guilt appeals in communication. *Recherche et Applications En Marketing*. 32(4), 91–110.
<https://doi.org/10.1177/2051570717706830>
- Dasgupta, P. (2021). The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. HM Treasury.
Noudettu 18.9.2022 osoitteesta
<https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>
- Dubois, E., Gryzd, A. & Jacombson, J. (2020). Journalists' Use of Social Media to Infer Public Opinion: The Citizens' Perspective. *Social Science Computer Review* 2020.
DOI: 10.1177/0894439318791527 journals.sagepub.com/home/ssc
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
- Fairclough, N. (1997). *Miten media puhuu?* Vastapaino.
- Fairclough, I. & Fairclough, N. (2012). *Political Discourse Analysis: A Method for Advanced Students*. Routledge.
- Fortum. (2022). Noudettu 18.2.2023 osoitteesta <https://www.fortum.fi/yrityksille-ja-yhteisoille/sahkosopimus/ajankohtaista/miksi-sahkon-hinta-nousee>.
- Energiateollisuus. (2023). Noudettu 18.2.2023 osoitteesta
https://energia.fi/energiasta/asiakkaat/sahkoasiakkuus/sahkon_hinta.
- Euroopan komissio. (2022). Noudettu 17.9.2022 osoitteesta
https://climate.ec.europa.eu/climate-change/causes-climate-change_fi
- Eurooppa-neuvosto. (2022). Noudettu 9.12.2022 osoitteesta
<https://www.consilium.europa.eu/fi/infographics/where-does-the-eu-s-energy-come-from/>

- Euroopan parlamentti. (2019). Noudettu 4.1.2023 osoitteesta <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/priorities/energiaunioni/20190328STO33742/eu-n-ulkopuolelta-tuleville-kaasuputkille-uudet-saannot>
- Hakala, H. & Hakala, S. (2007). *Kriisi ja viestintä*. Gaudeamus.
- Hakala, S. (2009). *Koulusurmat verkostoyhteiskunnassa: analyysi Jokelan ja Kauhajoen kriisien viestinnästä*. Viestinnän laitoksen tutkimusraportteja / Helsingin yliopisto. 2/2009. Viestinnän tutkimuskeskus CRC, Helsingin yliopisto.
- Hakala, S. (2011). Kriisien maailma – analyttinen katsaus kriisitutkimukseen. *Media & viestintä* 34(2), 68–81. Noudettu 11.1.2023 osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62910>
- Hakala, S. & Vesa, J. (2013). Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Teoksessa Laaksonen, S.-M., Matikainen, J., Tikka, M. (toim.) *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. (s. 216–244). Vastapaino.
- Hatakka, N. (2013). Ihan tavallisia nettimarinoita vai merkityksellistä yhteiskunnallista keskustelua? Teoksessa Kurvinen, Heidi (toim.) *Journalismikritiikin vuosikirja 2013*. Media & Viestintä, (1), 145–155. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9093-4>
- Harvey, D. (2010). *The Enigma of Capital and the Crises of Capitalism*. Oxford University Press.
- Hellgren M., Heikkinen, L. & Suomalainen, L. (1996). *Energia ja ympäristö*. Opetushallitus.
- Helsingin Sanomat. (2022). Noudettu 20.10.2022 osoitteesta <https://www.hs.fi/talous/art-2000009068492.html>
- Herne, K. & Setälä, M. (2005). Deliberatiivisen demokratian ihanteet ja kokeilut. *Politiikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu*, 47(3). <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1041844>
- Huoltovarmuuskeskus. (2022). Noudettu 9.12.2022 osoitteesta <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/tietoa-huoltovarmuudesta/huoltovarmuuden-historia/1970-luku>

- Huuskonen, L. (2018). Ensi tiedot Twitterissä? Sosiaalisen median lähteet reaaliaikaisessa verkkouutisoinnissa. Teoksessa Isotaus, P., Jussila, J. & Matikainen, J. (toim.) *Twitter viestintänä: Ilmiöt ja verkostot*. Vastapaino.
- Laaksonen, S.-M. & Matikainen, J. (2013). Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa Laaksonen, S.-M., Matikainen, J., Tikka, M. (toim.) *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*, (s. 193–215). Vastapaino.
- Ibar-Alonso, R., Quiroga-García, R. & Arenas-Parra, M. (2022). Opinion Mining of Green Energy Sentiment: A Russia-Ukraine Conflict Analysis. *Mathematics* 2022, 10(14). <https://doi.org/10.3390/math10142532>
- Isotaus, P., Jussila, J. & Matikainen, J. (2018). Twitter viestintänä ja sosiaalisen median ilmiönä. Teoksessa Isotaus, P., Jussila, J. & Matikainen, J. (toim.) *Twitter viestintänä: Ilmiöt ja verkostot*. Vastapaino.
- Joutsenvirta, M., Hirvilamme, T., Ulvila, M. & Wilén, K. (2016). *Talous kasvun jälkeen*. Gaudeamus.
- Juhila, K, Jokinen, A. & Suoninen, E. (2012). Kategoria-analyysin juuret. Teoksessa Jokinen A., Juhila, K. & Suoninen, E. (toim.), *Kategoriat, kulttuuri & moraalit. Johdatus kategoriaanalyysiin*, (s. 17–43). Vastapaino.
- Järvensivu, P. (2015). Talouskasvun tavoittelu tuhoaa elämän edellytykset. Teoksessa Borg, P. & Joutsenvirta, M. (toim.) *Maapallo ja me: Luonnonvarat ja kasvun rajat*. Decendo.
- Jørgensen, M. & Phillips, L. (2011). *Discourse Analysis as Theory and Method*. SAGE Publications Ltd. DOI: <https://dx.doi.org/10.4135/978184920887>
- Kannasto, E. (2021). "I am horrified by all kinds of persona worship!" Constructing Personal Brands of Politicians on Facebook. [Väitöskirja, Vaasan yliopisto]. Acta Wasaensia 468. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-983-9>
- Kantola, I. ja Peuhkuri, T. (1992). Suomalaisen energiakeskustelun ristiriidat ja diskurssit. Teoksessa Jokinen, P., Kantola I., & Koskinen K. (toim.) *Myrkyä, rahastusta ja retoriikkaa: Kahdeksan sosiologista katsausta ympäristöön*. Turun yliopisto.

- Kielitoimiston sanakirja. (2022). Noudettu 25.11.2022 osoitteesta:
<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/kova>
- Koskela, M. & Sihvonen, T. (2018). #Hastagien funktiot Twitterissä: Aihetunniste metadatanä, erikoiskielenä ja luovuuden välineenä. Teoksessa Isotaus, P., Jussila, J. & Matikainen, J. (toim.) *Twitter viestintänä: Ilmiöt ja verkostot*, (s.31–51). Vastapaino.
- Laaksonen, S-M., Matikainen, J. (2013). Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.). *Otteita verkosta*, (s. 193–213). Vastapaino.
- Linnanen, L. (2015). Energia kytkeytyy kaikkeen. Teoksessa Halme, M. & muut. *Maamme energia*, (s. 99–107). Into kustannus.
- Maailman talousfoorumi. (2020). Noudettu 27.9.2022 osoitteesta
<https://www.weforum.org/press/2020/01/half-of-world-s-gdp-moderately-or-highly-dependent-on-nature-says-new-report/>
- Malonoy, W., Jordan, G. & McLaughlin, A. (1994). Interest Groups and Public Policy: The insider/Outside model Revisited. *Journal of Public Policy*. 14(1), s. 17–38.
- MTV Uutiset. (2022). Noudettu 24.11.2022 osoitteesta
<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/sanna-marinin-bilevideo-leviaa-somessa-juhlii-useiden-julkisten-kanssa/8490152#gs.j2b9zl>.
- Nieuwenburg, P. (2004). Learning to deliberate. Aristotle on Truthfulness and Public Deliberation. *Political Theory*. 30(4), s. 449-467.
<https://doi.org/10.1177/0090591703261390>
- Opetushallitus. (2022). Noudettu 27.9.2022 osoitteesta:
<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/luovasti-luonnonvaroista/mita-luonnonvarat-ovat#:~:text=Luonnonvaroilla%20tarkoitetaan%20kaikkea%20luonnossa%20olevaa,k%C3%A4ytt%C3%B6%20ei%20vaikuta%20niiden%20m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4%20n>

- Paaso, M. (2021). Yksityinen ja julkinen toimittaja: Suomalaisten toimittajien vaikutelman hallinta sosiaalisessa mediassa. *Media & Viestintä*, 44(4), 78–84. <https://doi.org/10.23983/mv.112870>
- Page, R. (2018). *Narratives Online: Shared Stories in Social Media*. Cambridge University Press. doi:10.1017/9781316492390.008
- Paldanius, J. (1992). *Kansalaisten osallistuminen energiapolitiikkaan. Instituutionaalisen ja omaehtoisen osallistumisen kehittämisenäkökohtia*. Turun Yliopisto ja Kuluttamistutkimuskeskus.
- Pekonen, K. (1991). *Symbolinen modernissa politiikassa*. Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikkö.
- Pietilä, V. (2001). Pohdintoja julkisesta keskustelusta joukkoviestimissä. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media*, (s. 373–396). Juvenes print.
- Prontenta, A. (2009). Energy Policy: Concepts, Actors, Instruments and Recent Developments. *World Political Science Review*. 5(1), s. 1–30.
- Pöyhtäri, R., Haara, P. & Raittila, P. (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere University Press.
- Rask, M. & Karreinen, L. (2020). Dialogi ja deliberaatio kompleksisuuden kimpussa. julkaisussa Vartiainen, P. & Raisio, H. (toim.) *Johtaminen kompleksisessa maailmassa: viisautta pirullisten ongelmien kohtaamiseen*, (s. 183–198). Gaudeamus.
- Rodriguez, Havidán; Quarantelli, Enrico L. & Dynes, Russell R. (2007). *Handbook of Disaster Research*. Springer.
- Rogers, R. (2014). Foreword: Debanalising Twitter. Teoksessa K. Weller, A. Bruns, J. Burgess, M. Mahrt & C. Puschmann (toim.), *Twitter and Society*, (s. 5–26). Peter Lang.
- Ruostetsaari, I. (2018). Kansalaisten ja energiaeliitin Suomen energiapolitiikkaa koskevat asenteet vuosina 2007–2016: kuilu vai konsensus? *Politiikka* 60(1), s.19–37. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-2502982>
- Ruostetsaari, I. (2010.) *Energiavalta: Eliitti ja kansalaiset muuttuvilla energiamarkkinoilla*. Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-8228-1>

- Rodriguez, H., Quarantelli, E. & Dynes, R. (2007). *Handbook of Disaster Research*. Springer.
- Sairinen, R. (1991). Johdatus yhteiskuntatieteelliseen energiantutkimukseen. Teoksessa Massa, I. & Sairinen, R. (toim.) *Ympäristökysymys*. (s. 115–141). Gaudeamus.
- Smith, Denis (2005). Through a glass darkly. Teoksessa Ronald W. Perry & Enrico L. Quarantelli (toim.) *What is Disaster? New answers to old questions*, (s. 292–307). Xlibris.
- Schmidt, J.-H. (2014). Twitter and the Rise of Personal Publics. Teoksessa K. Weller, A. Bruns, J. Burgess, M. Mahrt & C. Puschmann (toim.), *Twitter and Society*, (s. 3–14).
- Sitra. (2021). Noudettu 21.10.2022 osoitteesta <https://www.sitra.fi/uutiset/uusi-selvitys-suomen-ilmastotavoitteiden-saavuttaminen-vaatii-tuntuvasti-lisaa-puhdasta-sahkoa-paaosa-tarpeesta-halvinta-kattaa-tuulivoimalla/>
- Smil, V. (2019.) *Energia ja sivilisaatio*. Libris.
- Sumiala, J., Valaskivi, K., Tikka, M., & Huhtamäki, J. (2018). *Hybrid media events: The Charlie Hebdo attacks and the global circulation of terrorist violence*. Emerald.
- Suominen, J., Saarikoski, P. & Vaahensalo, E. (2019). *Digitaalisia kohtaamisia*. Gaudeamus.
- Tarkka, J. & Tiitta, A. (1987). *Itsenäinen Suomi: seitsemän vuosikymmentä kansakunnan elämästä*. Helsinki: Otava.
- Tieteen termipankki. (2023a). Noudettu 4.1.2023 osoitteesta <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:modaliteetti>.
- Twitter Usage Statistics. (2022). Noudettu 15.10.2022 osoitteesta <https://www.internetlivestats.com/twitter-statistics/>
- Twitter Investor Relations. (2022). Noudettu 15.10.2022 osoitteesta <https://investor.twitterinc.com/home/default.aspx>
- Tilastokeskus (2021). Noudettu 9.12.2022 osoitteesta <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2021/median-merkitys-on-kasvanut-pandemian-aikana-monet-ikaihmiset-ovat-ottaneet-melkoisen-digiloikan/#:~:text=Esimerkiksi%20yhteis%C3%B6palvelu%20ja%20mikrobloggau salusta%20Twitteri%C3%A4,16%E2%80%9324%2Dvuotiaista>

- Tolonen, E. (2022). *Pahan ja pelon näyttämöllä. Oulun seksuaalirikokset hybridinä mediatapahtumana*. [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus Comet. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2429-2>
- Ulkoministeriö. (2022). Noudettu 21.10.2022 osoitteesta https://um.fi/ajankohtaista/-/asset_publisher/gc654PySnjTX/content/ukrainan-tilanne-pakotteet/385142
- van Dijck, J. (2013). *The culture of connectivity: A critical history of social media*. Oxford University Press.
- Vainikka, E., & Huhtamäki, J. (2015). Tviittien politiikkaa – poliittisen viestinnän sisäpiirit Twitterissä. *Media & Viestintä*, 38(3). Noudettu 4.1.2023 osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62081>.
- Valtioneuvosto. (2022). Noudettu 1.12.2022 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/astetta-alemmas-energiaa-saastaen-kohti-talvea>
- Väliverronen, E. (1991). Riskien politiikka: tiede ja julkisuus ympäristöongelmien määrittelijöinä. *Tiedotustutkimus* 14(3), 3–17.
- Wang, B. & Zhuang, J. (2017). Crisis information distribution on Twitter: a content analysis of tweets during Hurricane Sandy. *Nat Hazards*. 89, 161–181.
- Xiong, J., Hswen, Y & Naslund, J. (2020). Digital Surveillance for Monitoring Environmental Health Threats: A Case Study Capturing Public Opinion from Twitter about the 2019 Chennai Water Crisis. *International journal of environmental research and public health*, 17(14). DOI: 10.3390/ijerph17145077
- Yle, A-studio, (2022). Noudettu 24.10.2022 osoitteesta <https://areena.yle.fi/1-50949918>
- Yle. (2022a). Noudettu 20.10.2022 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-12550904>
- Yle. (2022b). Noudettu 20.10.2022 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-12528756>
- Yle. (2022c). Noudettu 21.10.2022 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-12587093>
- Yle. (2022d). Noudettu 24.11.2022 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20000692>
- Žižek, S. (2009). *First as Tragedy, Then as Farce*. Verso.